SZACHY

miesięcznik

„SPÓJNIA" — (Bydgoszcz)

Zwycięska drużyna czwórmeczu drużynowego finalistów b. II Ligi, rozegranego w Łodzi w dniach 30.VI. i 1.VII. 1951 r.
Stoją od lewej: Ćwikielowa, Bratoszewski, Barche, Kowalski, Jagodziński, — Sędzia Główny meczu J. Duda, — Jankowski. Szapiel i Chybicki.

NR 9 • WRZESIEŃ 1951

CENA 2 ZŁ

DZIAŁ OFICJALNY SEKCJI SZACHÓW GKKF

REGULAMIN ROZGRYWEK DRUŻYNOWYCH

1. Rozgrywki o drużynowe mistrzostwo Polski na rok 1952 odbędą się w trzech fazach, a mianowicie — na szczeblu powiatowym, wojewódzkim i centralnym.

2. Rozgrywki na szczeblu powiatowym powinny być rozegrane w okresie od 1.IX.1951 do 31.X.1951 r.

3. W rozgrywkach tych mogą brać udział wszystkie drużyny powiatu. zrzeszone w Sekcji szachów PKKF wzgl. WKKF.

4. Rozgrywki na szczeblu powiatowym powinny się odbyć we wszystkich powiatach poszczególnych województw oraz w samych miastach wojewódzkich, które w danym wypadku stanowią samodzielny powiat (z wyjątkiem miast wojewódzkich Warszawy i Łodzi).

5. Rozgrywki na szczeblu wojewódzkim trwają od 1.XI. 1951 r. do 31.XII. 1951 r.

6. W rozgrywkach tych biorą udział mistrzowskie drużyny powiatów i mistrzowska drużyna miasta wojewódzkiego.

7. Sekcja szachów WKKF może powziąć uchwałę w sprawie dopuszczenia do rozgrywek wojewódzkich dodatkowo dwóch drużyn z miasta wojewódzkiego oraz po jednej drużynie z silniejszych powiatów.

8. W czasie podanym w punkcie 5-ym rozegrane zostaną mistrzostwa miast wojewódzkich Warszawy i Łodzi, w których wezmą udział drużyny, posiadające stałą siedzibę na terenie tych miast.

9. Rozgrywki na szczeblu centralnym rozegrane zostaną w okresie od 1.I.1952 r. do 29.II.1952 r.

10. W rozgrywkach tych wezmą udział 24 drużyny, a mianowicie. 19 mistrzów wojewódzkich (17 województw, Warszawy — miasta i Łodzi — miasta) oraz 5 wicemistrzów następujących województw: Warszawy — miasta, Krakowa, Katowic, Wrocławia i Poznania.

11. Rozgrywki na szczeblu centralnym odbędą się w czterech grupach (strefach).

Grupa pierwsza — mistrzowie województw Szczecin, Gdańsk Koszalin, Zielona Góra, Bydgoszcz i Poznań.

Grupa druga — mistrzowie województw Warszawa, Warszawa — miasto, Olsztyn, Białystok, Lublin oraz wicemistrz Warszawy — miasta.

Grupa trzecia — mistrzowie województw Kraków, Łódź, Łódź — miasto, Kielce, Rzeszów oraz wicemistrz województwa krakowskiego.

Grupa czwarta — mistrzowie województw Katowice, Wrocław, Opole oraz wicemistrzowie województw Katowice, Wrocław i Poznań.

12. Mistrzowie grup rozegrają w marcu 1952 r. turniej o mistrzostwo Polski na rok 1952.

13. Jeśli na szczeblu powiatowym lub wojewódzkim ilość drużyn zgłoszonych do rozgrywek przekroczy 8, wówczas należy rozgrywki przeprowadzić w grupach, przy czym ilość drużyn w grupie nie może przekraczać 6.

14. Wszystkie rozgrywki są jednokołowe.

15. Spotkania drużyn odbywają się na 8 szachownicach. W skład drużyny wchodzi 1 junior, grający na 7-ej szachownicy i 1 kobieta, grająca na 8-ej szachownicy.

16. Na wynik spotkania składają się punkty, uzyskane przez drużyny na wszystkich szachownicach, przy czym za wygraną partię drużyna otrzymuje 1 punkt, za remis — obie drużyny po 1/2 punktu.

17. Koszty podróży i utrzymania ponosi drużyna wyjeżdżająca (goście).

18. Wszystkie kluby, biorące udział w rozgrywkach drużynowych, powinny zgłosić do Sekcji szachów P.K.K.F. i W.K.K.F. składy swych drużyn. Skład drużyny może zawierać najwyżej 15 zawodników.

19. Udział w spotkaniu zawodnika, nie umieszczonego w zgłoszonym w myśl poprzedniego punktu składzie, powoduje walkower na odnośnej szachownicy.

20. Zawodnik, który rozegrał chociażby jedno spotkanie w barwach swego klubu, nie może w okresie od 1.IX.1951 r. do 31.III.1952 r. grać w barwach innego klubu. Wyjątkiem od tego jest przejście zawodnika do innego zakładu pracy, który branżowo należy do innego zrzeszenia.

21. Drużyny wymienione na pierwszym miejscu w kalendarzyku rozgrywek są gospodarzami spotkania i grają białymi na nieparzystych szachownicach.

22. Skład drużyny, zgłoszony do PKKF i WKKF powinien być ułożony w zależności od siły gry, reprezentowanej przez poszczególnych zawodników. Nie dotyczy to jednakże juniora i kobiety wobec brzmienia punktu 15.

23. Skład drużyny na poszczególne spotkania może klub ułożyć spośród zawodników, umieszczonych w składzie zgłoszonym do PKKF i WKKF, jednakże z zachowaniem kolejności graczy według tego składu. Naruszenie tego przepisu powoduje walkower na odnośnej szachownicy.

24. Sędziego spotkania na szczeblu powiatowym wyznacza PKKF, na szczeblu wojewódzkim i centralnym WKKF, będący gospodarzem spotkania. Sędzia powinien być osobą neutralną tj. nie należącą do klubów, rozgrywających spotkanie.

25 Przed spotkaniem kapitanowie drużyn wręczają sędziemu spotkania składy swych drużyn. Po zakończonym spotkaniu sędzia sporządza pisemny protokół, który podpisuje sam oraz kapitanowie drużyn, po czym protokół ten przesyła on wraz z zapisami partii do sekcji szachów — PKKF przy rozgrywkach powiatowych, WKKF — przy rozgrywkach wojewódzkich i GKKF — przy rozgrywkach centralnych.

26. Tempo gry wynosi 40 posunięć na pierwsze 2 godziny i 20 posunięć na każdą następną godzinę — dla każdego zawodnika.

27. W rozgrywkach obowiązują przepisy gry FIDE i Kodeksu Szachowego byłego PZSz.

Ostatnie dwie rundy turnieju zostały rozegrane w Radio-Palace w Pradze. Na każdej z tych rund było ponad 1200 widzów, co świadczy o wielkiej popularności szachów w Czechosłowacji.

Zamknięcia turnieju dokonał wiceprezydent FIDE Ilmakunas. Uczestnicy otrzymali nagrody oraz piękne upominki ufundowane przez organizatorów.

Jeśli chodzi o ocenę wyników sportowych, rzuca się w oczy hegemonia szachistów demokracji ludowych. W pierwszej piątce znalazło się czterech reprezentantów państw demokracji ludowych. Jest to wynikiem rozwoju kultury w krajach dążących do socjalizmu.

Organizacja turnieju była, jak zwykle w Czechosłowacji, wzorowa.

Turniej strefowy w Mariańskich Łaźniach, przeprowadzony w atmosferze przyjaźni i sportowej walki był jednym z ogniw konsekwentnej walki o pokój na terenie szachów, jako jednego z odcinków sportu.

SZACHY

MIESIĘCZNIK
WYDAWANY PRZEZ GŁÓWNY KOMITET KULTURY FIZYCZNEJ

ROK VI **WRZESIEŃ 1951** **Nr 9**

Kpt. Andrzej Pytlakowski

TURNIEJ STREFOWY W MARIAŃSKICH ŁAŹNIACH

W Mariańskich Lazniach i w Pradze w okresie od 5-go do 29-go sierpnia został rozegrany turniej strefowy FIDE. W turnieju tym wzięło udział 17 uczestników, reprezentujących 12 państw. Węgry, Szwecja i Czechosłowacja uzyskały prawo wystawienia po trzech zawodników, zaś Islandia, Dania, Norwegia, Finlandia, Polska, Rumunia, Bułgaria, Austria, Israel, Egipt i Płd. Afryka miały możność wysłać tylko po jednym zawodniku. Izrael i Islandia zrezygnowały z uczestnictwa w turnieju, a Szwecja przysłała tylko dwóch szachistów, gdyż arcymistrz Stahlberg nie mógł przybyć ze względów zdrowotnych. Zgodnie z regulaminem turniejów eliminacyjnych o mistrzostwo świata, pięciu zwycięzców turnieju strefowego zyskiwało prawo udziału w następnym, wyższym stopniu eliminacji — turnieju międzystrefowym, który odbędzie się we wrześniu 1952 r. prawdopodobnie w Sztokholmie.

Piętnaście początkowych rund turnieju odbyło się w Mariańskich Łaźniach, przepięknej miejscowości kuracyjnej, położonej w górach wśród lasów. Miejscem rozrywek była wielka sala domu wypoczynkowego „Donbas".

Już po paru pierwszych rundach stało się jasne, że walka o pierwsze miejsce rozegra się pomiędzy arcymistrzem Szabo i międzynarodowym mistrzem Pachmanem. Gra Pachmana podczas całego turnieju była świeża i pełna inicjatywy. Wykazał on — co nie jest niespodzianką — dużą wiedzę szachową oraz wielkie walory sportowe. Prowadzenie turnieju utracił Pachman jedynie na dwie rundy: czwartą i piątą — i to tylko dla tego, że w IV rundzie miał dzień wolny od gry. Od VI rundy ponownie objął Pachman prowadzenie, nie odając go już do końca turnieju. Losy pierwszego miejsca zadecydowały się właściwie w X rundzie, kiedy to nastąpiło spotkanie Szabo — Pachman. Arcymistrz Szabo uzyskał w hiszpańskiej partii inicjatywę i zdobył nawet piona, lecz Pachman kontratakował energicznie, wykorzystując pewne słabości w obozie przeciwnika, dzięki czemu uzyskał remis. Pachman ukończył turniej jako jedyny zawodnik bez przegranej, uzyskując piękny w tak silnym składzie wynik 13 p. z 16-tu, co stanowi 81%. Wynik ten jest ogromnym sukcesem Pachmana oraz szachów czechosłowackich.

Arcymistrz Szabo ukończył turniej na drugiej pozycji, uzyskując 12 p. (75%). Jak było widać z przebiegu turnieju, arcymistrz Szabo nie był w pełnej formie, co tłumaczył brakiem treningu; od dłuższego czasu nie brał bowiem udziału w żadnym turnieju. Obok szeregu świetnych i błyskotliwych zwycięstw, w niektórych partiach grał słabiej, wskutek czego musiał zadowolić się II nagrodą. Jedyną porażkę poniósł z Sajtarem. Szabo uzyskał w tej partii przewagę materialną (dwie lekkie figury za Wieżę i piona), lecz zaczął grać zbyt hazardownie, co doprowadziło do przegranej.

Trzecie i czwarte miejsce podzielili Barcza i Stoltz. Przez cały prawie turniej wydawało się, że Stoltz ma zapewnioną samodzielną III nagrodę. Grał on mocno i równo i dopiero pod sam koniec turnieju miał parę niepowodzeń, dzięki czemu świetnie finiszującemu Barczy udało się go dogonić. Barcza rozpoczął turniej bardzo słabo i groziło mu nawet, że, nie wejdzie do „piątki". Po dziesięciu rundach miał zaledwie 50% punktów. Jednakże niebywały finisz, na którym Barcza uzyskał 5½ punktu z 6-u (remis z Szabo) dało mu nie tylko piąte, ale nawet dzielone III—IV miejsce.

Najbardziej chyba zacięta walka toczyła się o piąte miejsce. Po 12 rundach do miejsca tego prócz Benkö, który miał wówczas 7 p., pretendowali jeszcze Lokvenc, Sajtar i ja, wszyscy po 6 p. Wydawało się, że Foltys z 5½ p. nie ma już szans. Jednakże wypadki potoczyły się niespodziewanie. Foltys, który wystartował jeszcze słabiej niż Barcza, wspaniałym finiszem dźwignął się w górę. Foltys uzyskał z ostatnich 5 gier 4½ p., wygrywając m. in. z Benkö. Partia ta, jak się okazało, zadecydowała o tym, kto piąty zakwalifikuje się do turnieju międzystrefowego. Benkö, grając białymi uzyskał przewagę, którą metodycznie powiększał. Wpadł on jednak w bardzo silny niedoczas, który stał się przyczyną jego porażki. Na krótko przed kontrolą czasu, zamiast przeprowadzić wygrywający manewr, Benkö poniósł straty materialne, wskutek czego partię przegrał. W ogóle niedoczasy były największym wrogiem utalentowanego Węgra, który był najmłodszym uczestnikiem turnieju. Foltys i Benkö uzyskali równą ilość po 10 p. i podzielili V—VI miejsce. O tym, kto będzie grał w turnieju międzystrefowym, zadecydował system wartościowania Sonneborn — Bergera, który okazał się korzystny dla Foltysa.

Miejsca VII i VIII podzielili Lokvenc i Sajtar, uzyskując po 8½ p. Lokvenc, austriacki mistrz starszej generacji grał nie równo — nie zawsze wystarczało mu sił. Był on jednak niebezpiecznym przeciwnikiem dla każdego, a jego zwycięstwo nad Barczą było w bardzo dobrym stylu.

Sajtar grał jak zwykle bardzo ostrożnie. Po nieszczególnym starcie rozegrał się i miałby niewątpliwie lepsze miejsce, gdyby nie nieszczęśliwa porażka z Basyouni.

Ostatnie dwie nagrody IX i X rozdzielił norweski mistrz Barda ze mną. Pierwszą połowę turnieju rozegrałem bardzo dobrze, osiągając z pierwszych 8 partii 5½ p., i utrzymując się w grupie leaderów. Niestety później grałem dużo słabiej i z następnych 8 gier uzyskałem 2 p. Było to w znacznym stopniu konsekwencją niedbałego stosunku Wydziału Zagr. GKKF do mojego wyjazdu.

Barda, rutynowany gracz korespondencyjny pokazał, że jest również niebezpiecznym przeciwnikiem i w grze turniejowej. Ma on na swym koncie m. in. wygraną z Foltysem.

Listę nienagrodzonych otwiera przedstawiciel Egiptu Basyouni — przeciwnik remisów. W całym turnieju zremisował on tylko dwie partie. Ma on niewątpliwie talent kombinacyjny, to też był niebezpieczny, gdy wchodziły w grę komplikacje taktyczne. Słaby raczej wynik zrobił mistrz Szwecji Sköld, zajmując 12-te miejsce. Na 13-ym i 14-ym miejscu znaleźli się Balanel i Cvetkov, których należało się spodziewać wyżej. Wyprzedzili oni Freda (5 p.) i Heindenfelda oraz Pedersena po 4½ p.

(dokończenie na str. 166)

DZIAŁ TEORETYCZNY

Z. SZULCE

ANALIZA GRY SZACHOWEJ

ŁAŃCUCHY

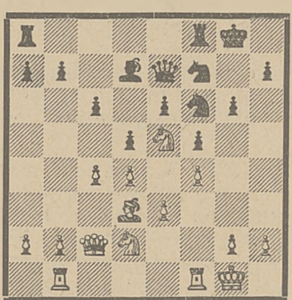
(dokończenie)

Słabość bazy podczas gry środkowej ma wpływ tylko pośredni, uboczny; **bezpośrednio słabość ta uwydatnia się dopiero w grze końcowej,** gdzie baza taka jest trudna do obrony, a strata — groźna, gdyż u przeciwnika zjawia się pion wolny.

Walka z łańcuchami ma dużo wspólnego z zagadnieniem blokady. Ideowa przewaga pionów uwydatnia się również najlepiej w sile daleko wysuniętych łańcuchowych szczytów. Tam dopiero widzi się siłę tych pionów, nieustępujących w wartości figurom.

Zobaczmy to jeszcze w niezwykłej partii Capablanca — Treybal, granej w Karlsbadzie w 1929 r. Partię tę, dość długą, podaję jednak w całości, gdyż warto zobaczyć, z jakim kunsztem Capablanca blokuje przeciwnika.

1. d2—d4, d7—d5
2. c2—c4, c7—c6
3. Sg1—f3, e7—e6
4. Gc1—g5, Gf8—e7
5. Gb5:e7, Hd8:e7
6. Sb1—d2, f7—f5
7. e2—e3, Sb8—d7
8. Gf1—d3, Sg8—h6
9. 0—0, 0—0
10. Hd1—c2, g7—g6
11. Wa1—b1, Sd7—f6
12. Sf3—e5, Sh6—f7
13. f2—f4, Gc8—d7

5.

Czarne powinny były bić Skoczka:

14. Sd2—f3, Wf8—d8
15. b2—b4, Gd7—e8
16. Wf1—c1, a7—a6
17. Hc2—f2

Z groźbą Hh4 i g2—g4. Białe stwarzają na obu skrzydłach coraz to inne groźby, czarne odczuwają już brak przestrzeni.

17. ..., Sf7:e5
18. Sf3:e5, Sf6—d7
19. Se5—f3!
„Mój Skoczek lepszy".
19. ..., Wd8—c8

Czarne nie mają już zadawalającej odpowiedzi.

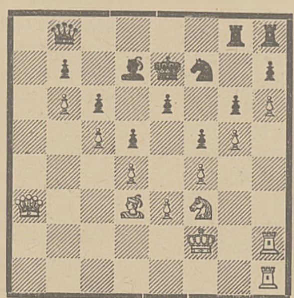
20. c4—c5, Sd7—f6
21. a2—a4, Sf6—g4
22. Hf2—e1, Sg4—h6
23. h2—h3, Sh6—f7

Z zamiarem g6—g5. Capablanca paraliżuje wszystko:

24. g2—g4, Ge8—d7
25. Wc1—c2, Kg8—h8
26. Wc2—g2, Wc8—g8
27. g4—g5, He7—d8
28. h3—h4, Kh8—g7
29. h4—h5, Wg8—h8
30. Wg2—h2, Hd8—c7
31. He1—c3, Hc7—d8
32. Kg1—f2, Hd8—c7.
33. Wb1—h1, Wa8—g8

Czarne nie wiedzą, kiedy i gdzie piorun uderzy. Mają tylko wyczekujące posunięcia. Natomiast białe lawirują:

34. Hc3—a1, Wg8—b8
35. Ha1—a3, Wb8—g8
36. b4—b5, a6:b5
37. h5—h6+, Kg7—f8
38. a4:b5, Kf8—e7
39. b5—b6, Hc7—b8

6.

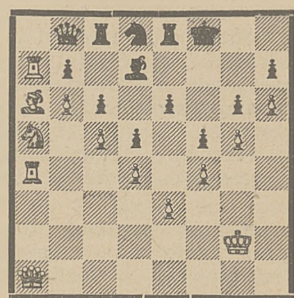
Czarne są zupełnie zamknięte. Stłoczone figury przeszkadzają sobie wzajemnie. Nie ma nawet możliwości poświęcenia figury za szanse osłabienia blokady.

Pozycja pozostałaby nadal zamknięta. Białe przygotowują teraz ostatnie uderzenie w bazę b7. Czasu mają dosyć! Wierzyć się nie chce, jak taki doświadczony gracz, jak Treybal, mógł dopuścić do tej pozycji. Wygląda to jak klatka, w której siedzą czarne, stłoczone i bezradne, a jedyne maleńkie drzwiczki są też zatrzaśnięte.

40. Wh1—a1, Wg8—c8
41. Ha3—b4, Wh8—d8
42. Wa1—a7, Ke7—f8
43. Wh2—h1, Gd7—e8
44. Wh1—a1, Kf8—g8
45. Wa1—a4, Kg8—f8
46. Hb4—a3, Kf8—g8
47. Kf2—g3, Ge8—d7
48. Kg3—h4, Kg8—h8
49. Ha3—a1, Kh8—g8
50. Kh4—g3, Kg8—f8
51. Kg3—g2!

Ciekawe są te ostatnie manewry Królem i Hetmanem. Do ostatecznego szturmu białe muszą sprowadzić jeszcze Skoczka — musiały się więc zabezpieczyć przed ew. ofiarą czarnego Skoczka na g5 przez najlepsze ustawienie Króla. Również, jak się okaże, dogadzało białym utrzymanie Gońca czarnych na linii 7-ej. Posunięcie Ha1, symulujące zamiar białych dostania się na g7 za pomocą przerwania e4 i d5, wywołało ustąpienie Króla na f8 i spowodowało jeszcze większe stłoczenie figur. Pion h7 pozostał bez opieki.

51. ..., Gd7—e8
52. Sf3—d2, Ge8—d7
53. Sd2—b3, Wd8—e8
54. Sb3—a5, Sf7—d8
55. Gd3—a6!

7.

Nareszcie! Proszę zwrócić uwagę, ile cierpliwości wykazały białe, wykonując pozornie zbyteczne posunięcia, aby osiągnąć tę pozycję! W sztuce lawirowania Capablanca był wielkim mistrzem. Nastąpiło jeszcze:

55. ..., b7:a6
56. Wa7:d7, We8—e7
57. Wd7:d8+

i czarne poddały się.

Groteskowa pozycja diagr. 7 wygląda, jak gdyby była ustawiona sztucznie.

Pozycja diagramu 4. narzuca pytanie: dlaczego figury białych, skoncentrowane do obrony punktu d4, stoją źle i przeszkadzają sobie wzajemnie, natomiast przy obronie z nad miarem stoją doskonale jakoby pod każdym względem? Przyczyna jest bardzo prosta: w pozycji diagr. 4. białe zmuszone były do natychmiastowej obrony punktu d4 i musiały się bronić tymi figurami, które były pod ręką, gotowe do niezwłocznego użytku, skutkiem czego nie było czasu na wyprowadzenie pozostałych figur i użycie do obrony tych, które byłyby może właściwsze. Przy obronie z nadmiarem figury wyprowadza się nie pod przymusem, a dobrowolnie i planowo, jednocześnie z rozwojem pozycyjnym całości.

Sprzeczności podobnych jest w szachach bardzo dużo, lecz po głębszym rozpatrzeniu okazuje się, że sprzeczności te są tylko **pozorne**, tak jak i w tym wypadku.

DZIAŁ PARTII

708.

OBRONA NIMZOWITSCHA

grana na międzynarodowym turnieju w Sopocie br.

Gadaliński — **dr Troianescu**

1. d2—d4, Sg8—f6. 2. c2—c4, e7—e6. 3. Sb1—c3, Gf8—b4. 4. Hd1—c2, c7—c5. 5. d4:c5, 0 - 0. 6. Gc1—g5, Sb8—a6. 7. a2—a3! Gb4:c5.

Nie najlepiej zagrane, gdyż goniec zajmuje pole przeznaczone dla skoczka. Polecane jest tu 7. ...G:c3+. 8. H:c3, S:c5. 9. Hc2 (w razie 9. f3 nastąpi 9. ...Sf—e4! 10. G:d8, S:c3. 11. Ge7, Sb3. 12. Wd1, S:d1. 13. K:d1, d5! z doskonałą grą czarnych).

8. e2—e3.

Posunięcie to nie jest złe, jeszcze jednak bardziej korzystne byłoby 8. Sf3 i 9. g3 z fianchettowaniem biołopolowego gońca.

8. ...Gc5—e7. 9. Sg1—f3, b7—b6. 10. b2—b4?

Zbyteczne, lepsze było od razu 10. Ge2.

10. ...Gc8—b7. 11. Gf1—e2, Sa6—c7. 12. 0 - 0, d7—d5. 13. Wf1—d1, Hd8—c8. 14. Sf3—e5, d5:c4. 15. Wd1—d4!

Białe ofiarowują piona, uzyskując w zamian doskonałą atakującą pozycję.

15. ...h7—h6. 16. Gg5—h4. b6—b5. 17. Wa1—d1, a7—a6. 18. Se5—d7.

Białe wygrywają jakość. Czarne mogły nie dopuścić do tego, grając 17. ...Wd8, nastąpiłoby jednak wtedy 18. W:d8, G:d8. 19. Gh5! i białe zdobyłyby ważnego piona f7, lub po 19. ...S:h5. 20. W:d8+, H:d8. 21. G:d8, W:d8. 22. f3! — hetmana. Mając hetmana przeciw wieży, gońcowi i pionowi białe stałyby lepiej. Najlepsze było 17. ...We8 na ca mogło nastąpić 18. Gf3, G:f3. 19. g:f3, i białe miałyby duże możliwości wzmocnienia ataku.

18. ...Sf6:d7, 19. Gh4:e7, Sd7—b6! 20. Ge7:f8, Hc8:f8. 21. Ge2—f3.

21. Hd2! i 22. Wd8 umożliwiało białym wtargnięcie do nieprzyjacielskiego obozu. Wymiana ciężkich figur byłaby najprostszym sposobem realizacji przewagi jakości.

21. ...Gb7:f3. 22. g2:f3, Sb6—d5. 23. e3—e4?

Gruby błąd. Należało grać uprzednio 23. Se2 i dopiero potem 24. e4! Innym dobrym planem było 23. Kh1 z atakiem wieżowym na linii „g".

23. ...Sd5—f4. 24. e4—e5?

Drugi błąd. Teraz czarne figury mając silny punkt oparcia na d5 zaatakują skrzydło hetmańskie, uzyskując tam znaczną przewagę.

24. ...Sf4—d5! 25. Sc3—e4, a6—a5. 26. Kg1—h1, a5:b4. 27. a3:b4, Kg8—h8!

Król chroni się przed ewentualnymi przykrymi niespodziankami, mogącymi wyniknąć po ewentualnym Sf6+.

28. Se4—d6, Sd5:b4. 29. Hc2—c1, Sb4—d5.

Błędem byłoby 29. ...Sd3?, gdyż po 30. W:d3 białe zdobyłyby skoczka c7.

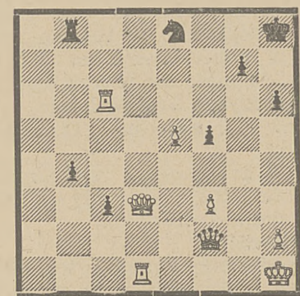
30. Wd1—g1, f7—f5! 31. Hc1—f1.

Na groźnie wyglądające 31. Wh4 mają czarne dostateczną obronę 31. ...Se7!

31. ...Wa8—b8. 32. Hf1—h3, Sc7—e8?

Nie tylko podstawienie piona, ale i strata czasu. Natychmiastowe 32... c3 mogło dać czarnym uzasadnione widoki na zrealizowanie swych wolnych pionów. (Red.)

33. Sd6:f5! e6:f5. 34. Wd4:d5, Hf8—f7. 35. Wg1—d1, c4—c3. 36. Wd5—c5, b5—b4. 37. Hh3—f1, Hf7—a2! 38. Hf1—d3, Ha2:f2. 39. Wc5—c6.

39. ...Wb8—d8!!

W skomplikowanej pozycji czarne wynajdują najlepsze posunięcia.

40. Hd3—f1.

Złe byłoby 40. H:d8 ze względu na 40. ...H:f3+. 41. K—g1, H:c6 i po 42. Wd7, Hc5+ (groziło 43. H:e8+, Kh7. 44. W:g7+ ze zdobyciem hetmana), 43. Kg2, c2! i czarne powinny wygrać.

40. ...Wd8:d1, 41. Hf1:d1, Hf2—d2.

To posunięcie zapisały czarne przy przerwaniu gry. Można się tu było również spodziewać 41. ..Hb2! po czym mogła się wywiązać następująca interesująca walka: 42. Wc8, b3! 43. Hd6!! (jedyne, na 43. Hd7 nastąpi 43. ...Hc1+. 44. Kg2, Hd2+ i czarne piony wygrywają) c2. 44. W:e8+, Kh7. 45. Wh8+! K:h8. 46. Hf8+, Kh7. 47. H:f5+, Kg8. 48. He6+, Kf8. 49. Hd6+, Kf7. 50. Hd7+, Kg6. 51. He6+ z wiecznym szachem.

42. Hd1—a4, Hd2—d5. 43. Wc6—c8, Kh8—h7. 44. Ha4—c6!

Po 44. H:e8 czarne mają nie tylko remis przez wieczny szach, ale mogą nawet próbować wygrać za pomocą 44. ...c2.

44. ...Hd5—d1+. 45. Kh1—g2, Hd1—e2+. 46. Kg2—g1, He2—e1+. 47. Kg1—g2, He1—e2+. 48. Kg2—g1 i remis.

(Uwagi mistrza J. Gadalińskiego)

Mimo kilku obustronnych niedokładności ostra i interesująca partia. (Red.)

709.

Białe: Gereben — Węgry

Czarne: Gadaliński — Polska

grana na III Międzynarodowym Turnieju Szachowym w Sopocie 1951 r.

Katalońska

1. d2—d4, d7—d5. 2. c2—c4, e7—e6. 3. Sg1—f3, Sg8—f6. 4. g2—g3, d5:c4.

W rachubę wchodziło również 4... Ge7. 5. Gg2 0 - 0. 6. 0 - 0, Sbd7. 7. Sbd2, c6. 8. b3, b6 itd. z równą grą. System zastosowany przez czarne w partii jest również dość często używany.

5. Gf1—g2.

W słynnej partii Botwinnik — Vidmar, Groningen 1946 r., nastąpiło 5. Ha4+, Hd7. 6. H:c4, Hc6. 7. Sbd2, H:c4. 8. S:c4, Gb4+. 9. Gd2, G:d2+. 10. Sf:d2! i czarne znalazły się w dość trudnej sytuacji z uwagi na zacofanie w rozwoju, co mistrz świata w przepiękny sposób wykorzystał. Na 5. Ha4+ może nastąpić również 5... Gd7. 6. H:c4, Gc6. 7. Gg2, Gd5 albo Sbd7.

5. ...Sb8—d7. 6. Sb1—d2.

Wchodziło w rachubę 6. Ha4, a6. 7. H:c4, b5. 8. Hc2, Gb7 lub c5, albo 6. Ha4, a6. 7. Sc3 w b8. 8. H:c4, b5. 9. Hd3, c5 w obu wypadkach z równą grą.

6. ...Sd7—b6. 7. Sd2:c4, Gf8—b4+. 8. Sc4—d2.

Po 8. Gd2 czarne nie miałyby możliwości otworzenia centrum, ale białe nie chciały wymieniać swego czarno-polowego gońca.

8. ...c7—c5. 9. d4:c5.

Białe zamierzały początkowo grać 9. 0 - 0, c:d4. 10. Sb3, ale wówczas mogłoby nastąpić 10. ...d3.

9. ...Gb4:c5. 10. 0 - 0, 0 - 0. 11. Sd2—b3, Gc5—d6?

Posunięcie to jest przyczyną przyszłych trudności. Należało grać 11. ...Ge7 albo wymienić hetmany.

12. Hd1—d4!

Zapobiega realizacji planu powziętego przez czarne, a polegającego na przeforsowaniu e6—e5 z oswobodzeniem hetmańskiego gońca.

12. ...Hd8—e7. 13. Wf1—d1, Sf6—e8

Naturalnie wyglądające posunięcie 13. ...Wd8 było błędem, gdyż następuje wówczas 14. Gf4! Gc7 (14. ...Sd5? 15. G:d6 i następnie e4 z wygraną figurą). 15. Hc5 z zyskiem materiału.

14. Gc1—f4, Gd6:f4. 15. g3:f4, Sb6—d5. 16. Sf3—e5, He7—h4. 17. e2—e3, Se8—f6. 18. Sb3—d2, b7—b6.

Jedyna możliwość rozwoju hetmańskiego gońca.

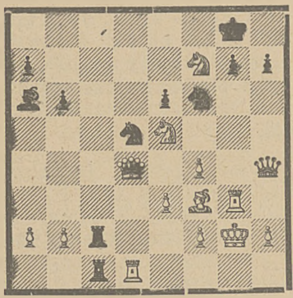
19. Sd2—f3, Hh4—h5. 20. Kg1—h1, Gc8—b7. 21. Sf3—g5, Wa8—c8.

Na 21. ...h6 nastąpiłoby 22. Se4, S:e4. 24. G:e4. Po posunięciu w tekście 22. Se4 już nie jest tak silne, gdyż następuje 22. ...Wc2. 23. S:f6+, g:f6. 24. Sd3, Wfc8 i czarne stoją zupełnie dobrze.

22. Wd1—d2, Wc8—c7. 23. Wa1—g1, Wf8—c8. 24. Gg2—f3, Hh5—h4. 25. Wg1—g3!

Czarny hetman znalazł się nagle w ciężkim położeniu. Grozi zdobycie hetmana przez 26. Wh3. Czarne muszą się teraz bronić bardzo dokładnie.

25. ...Wc7—c1+. 26. Kh1—g2, Gb7—a6. 27. Wd2—d1, Wc8—c2. 28. Sg5:f7?

Wyjątkowa pozycja! Po posunięciu w tekście czarne mogą piękną kombinacją osiągnąć remis. Trudno jest jednakże wykazać, w jaki sposób białe powinny wygrać partię. Mają one w zapasie groźbę Wh3. Jednakże po 28. Se:f7 czarne również mają remis, a mianowicie 28. ...h6. 29. Se4, K:f7. 30. Wh3, S:e4. 31. W:h4, W:f2+. 32. Kg1, Wf1+. 33. W:f1, W:f1+. 34. Kg2, Wf2 itd. (wieczny szach). Również i po 28. W:c1, W:c1. 29. Sd3, G:d3. 30. H:d3, h6! białe nie mogą zdobyć hetmana, gdyż na 31. Wh3? nastąpi 31. ...H:f4!

28. ...Ga6—b7?

Czarne nie dostrzegają kombinacji dającej im remis 28. ...W:d1. 29. G:d1 (29. H:d1? S:e3+) 29. ...W:f2+!! 30. K:f2, H:h2+. 31. Kf3, Hh1+. 32. Wg2 (32. Kf2?? Hf1 mat) 32. ...Hh3+. 33. Kf2, Hh4+. 34. Kg1. (34. Wg3, Hh2+) 34. ...He1+. 35. Kh2, Hh4+ i remis przez wieczny szach. Po posunięciu w tekście partia czarnych jest przegrana.

29. Wd1:c1, Wc2:c1. 30. Se5—d3.

Nie wygrywało 30. Wh3 z uwagi na 30. ...Wg1+.

30. ...e6—e5.

Rozpacz.

31. Sf7:e5, Wc1—c2. 32. Se5—g4, Sd5:e3?

Obaj przeciwnicy znajdują się w olbrzymim niedoczasie. Zakończenie nie wymaga już komentarzy.

33. Hd4:e3, Gb7:f3+. 34. He3:f3, Sf6—h5. 35. Hf3—a8+, Kg8—f7. 36. Sd3—e5+, Kf7—e6. 37. Ha8—e8+, Kc6—d5, 38. He8—d7+, Kd5—c5. 39. Hd7—c6+, Kc5—b4. 40. Wg3—b3+ i mat w następnym posunięciu.

Od początku do końca ciekawa i pouczająca partia.

(Uwagi E. Gerebena)

710.

Białe: Balcarek — Polska.

Czarne: Gareben — Węgry

grana na III Międzynarodowym Turnieju Szachowym w Sopocie 1951 r.

S t o n e w a l l.

1. d2—d4 d7—d5. 2. Sg1—f3 e7—e6. 3. Sb1—d2?

Pasywne posunięcie. Lepsze i bardziej naturalne jest 3. c4.

3. ...f7—f5.

Prawdopodbnie najlepsza odpowiedź. Skoczek d2 hamuje rozwój skrzydła hetmańskiego Po 3 ... Sf6 białe mogłyby przejść przez 4. e3, c5, 5. c3 Sc6 lub Sd7. 6. Gd3 itd. w debiut Collego.

4. e2—e3.

Lepsze jest 4.g3!

4. ...Sg8—f6. 5. Gf1—d3. Gf8—d6. 6. 0—0. 0—0. 7. c2—c4. c7—c6.

Znane klasyczne otwarcie „Stonewall".

8. b2—b3. Sb8—d7. 9. Gc1—b2.

W rachubę wchodziło 9. c:d5. 10. Gb2 z następną grą na skrzydle hetmańskim.

9. ...Sf6—g4!

W tego rodzaju pozycjach gra się zwykle Se4 i następnie g7—g5 z atakiem czarnych na skrzydle królewskim. Posunięcie w tekście ma na celu nie dopuszczenie do Se5 oraz prowokuje białe do poważnego osłabienia skrzydła królewskiego.

10. h2—h3. Sg4—h6. 11. Sf3—e5. Sd7—f6.

Czarne zapobiegają wymianie na e5 i koncentrują swe siły do ataku na skrzydle królewskim.

12. c4—c5?

W istocie rzeczy przegrywające posunięcie. Białe zamierzały w ten sposób zainicjować pewną akcję na skrzydle hetmańskim, ale osłabienie nacisku na punkt d5 ułatwia czarnym w przeprowadzeniu ataku. Najlepsze było 12. f4 z przejściem w kontr - stonewall.

12. ...Gd6:e5.

Najlepsze. Słabsze jest 12. ...Gc7 względu na 13. f4 (porównaj poprzednią uwagę).

13. d4:e5. Sf6—e4. 14. b3—b4. Gc8—d7.

Czarne chcą grać Gd7—e8—g6 i f5—f4, po czym „zły" goniec hetmański zostaje uaktywniony.

15. Sd2—b3. Hd8—e7. 16. Hd1 — e2.

Lepsze było 16. He1 i następnie f2—f3.

16. ...Gd7—e8. 17. Gb2—d4.

Lepsze było 12. Sd4.

17. ...Ge8—g6. 18. g2—g3.

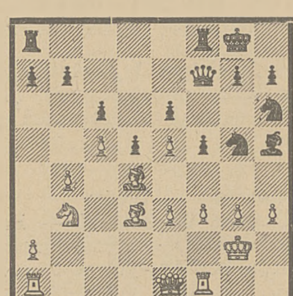
Nowe osłabienie pozycji. Groziło jednakże f5—f4.

18. ...He7—f7.

Obiecująco wyglądało 18. ...Hg5, na co jednakże następowało 19. h4, He7. 20. Kg2 z groźbą f2—f3.

19. Kg1—g2. Gg6—h5. 20. He2—e1. Se4—g5. 21. f2—f3?

Następuje teraz ładna ofiara figury. Dlatego też lepsze było 21. f4.

21. ...Gh5:f3+! 22. Wf1:f3. Hf7—h5. 23. He1—f1.

Najlepsza odpowiedź. Słabsze było 23. Wf4 z uwagi na 23. ...H:h3+ 24. Kg1 Sg4 itd.

23. ...Hh5:h3+. 24. Kg2—g1. Hh3—h5. 25. Gd3—e2.

Na 25. Wf4 nastąpiłoby 25. ...Sh3+ 26. Kg2 g5! 27. Wf3 (albo 27. Hb1. g:f4. 28. H:h3 f3+. 29. Kh2 Sg4+ i czarne wygrywają). 27. ...g4. 28. Wf4. Sf7. 29. Hh1, Sfg5 itd.

25. ...Sh6—g4. 26. Hf1—g2, Sg5: f3+. 27. Ge2:f3, g7—g5.

Najgorsze mają już białe poza sobą.

Pod względem materiału siły są mniej więcej równe, jednakże z uwagi na marsz czarnych pinoów na skrzydle królewskim należy pierwszeństwo przyznać czarnym.

28. a2—a4, a7—a6. 29. Sb3—d2. Hh5—g6. 30. Hg2—e2, h7—h5. 31. He2—d3.

W celu nie dopuszczenia do f4 lub h4, na co nastąpiłoby G:g4 z wygraną figurą.

31. ...Kg8—g7. 32. b4—b5?

To „naturalne" posunięcie jest błędem. Białe powinny utrzymywać zamkniętą pozycję, oraz grać Kg2 i ewentualnie Wh1.

32. ...a6:b5. 33. a4:b5, Wa:a1+. 34. Gd4:a1, f5—f4! 35. Hd3:g6+, Kg7:g6. 36. e3:f4.

Nie pomagało również i 36. g3:f4. 37. e3—e4 z uwagi na 37. ...Wa8 i wdarcie się czarnej wieży.

36. ...g5:f4. 37. b5:c6, b7:c6. 38. Ga1—d4, Kg6—f5. 39. g3:f4, Kf5:f4. 40. Kg1—g2, Wf8—a8. 41. Gf3—e2.

Posunięcie to oznacza stratę figury, jednakże białe nie miały już obrony.

41. ...Wa8—a2. 42. Gd4—c3, d5—d4.

Zapisane posunięcie. Wygrywało również 42. ...Ke3.

43. Ge3—b4, Wa2—a4. 44. Sd2—b3, Wa4:b4. 45. Sb3—a5, Sg4:e5.

Białe poddały się.

Uwagi E. GEREBENA

711.

Białe: Gereben — Węgry

Czarne: Troianescu — Rumunia

grana na III Międzynarodowym Turnieju Szachowym w Sopocie 1951 r.

Hetmańsko-indyjska

1. d2—d4, Sg8—f6. 2. c2—c4, e7—e6. 3. Sg1—f3, b7—b6. 4. g2—g3, Gc8—b7. 5. Gf1—g2, Gf8—e7.

Wariant 5. ...Gb4+. 6. Gd2, He7 nie jest lepszy od kontynuacji w partii.

6. 0—0, 0—0. 7. Hd1—c2.

Gorsze było 7. Sc3, Se4. 8. Hc2, S:c3. 9. H:c3, d6 albo Ge4.

7. ...Gb7—e4. 8. Hc2—d2.

Nowość. W rachubę wchodziło 8. Ha4 na co czarne nejlepiej odpowiadają 8. ...c5.

8. ...d7—d6. 9. Sb1—c3, Ge4—b7. 10. Hd2—c2, c7—c5. 11. e2—e4, c5:d4.

Na 11. ...Sc6 nastąpiłoby 12. Wd1 a nie 12. d5 z uwagi na 12. ...Sd4!

12. Sf3:d4, Hd8—c8.

Błędem byłoby 12. ...Sc6 z uwagi na 13. S:c6, G:c6. 14. e5. Groziło e5.

13. b2—b3, Sb8—a6?

Lepsze było 13. ...Sc6.

14. Gc1—a3, Sa6—c5. 15. Wa1—d1, a7—a6. 16. Wf1—e1, Hc8—c7, 17. Ga3—b2.

Na natychmiastowe 17. He2 mogłoby nastąpić 17. ...b5, 18. c:b5, S:b3! z komplikacjami.

17. ...Wa8—c8. 18. Hc2—e2, Wf8—d8. 19. f2—f4.

Białe przygotowują szturm swych pionów na skrzydło królewskie przeciwnika. Pozycja przypomina nieco partię sycylijską w znanym wariancie, w którym przewaga wyraźnie zarysowuje się u białych.

19. ...Sf6—e8. 20. He2—f2.

Czarne są mocno ścieśnione. Piony b6 i d6 są słabe i dlatego też białe mogą zupełnie spokojnie atakować swymi pionami skrzydło królewskie przeciwnika.

20. ...Hc7—b8. 21. g3—g4, g7—g6?

Decydujące osłabienie pozycji króla. Jednakże czarne znajdowały się już w krytycznej sytuacji.

22. g4—g5, Se8—g7. 23. h2—h4, Wd8—f8. 24. Gg2—h3!

Zapobiega posunięciu 24. ...f6.

24. ...Wc8—c7. 25. Gh3—g4, Hb8—e8.

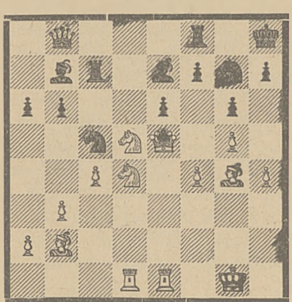
26. Hf2—e3, Kg8—h8?

Błąd popełniony zresztą w nader ciężkiej pozycji. Lepsze było 26. ..e5, na co nastąpiłoby 27. f:e5, d:e5. 28. Sd5! G:d5 (28. ...e:d4? 29. H:d4, Se6. 30. S:c7). 29. e:d5, Sd7! (29. ...e:d4. 30. H:d4, Sce6. 31. W:e6). 30. Hg3!

27. e4—e5, d6:e5?

Lepsze było 27. ...d5.

28. He3:e5, He8—b8. 29. Sc3—d5!

29. ...Wf8—c8.

Naturalnie nie wolno grać 29. ...e:d5 z uwagi na 30. H:g7+, K:g7. 31. Sf5+, Kg8. 32. Sh6 mat.

30. Sd4:e6.

Wygrywało również 30. Sc6.

30. ...Sc5:e6. 31. Gg4:e6, Ge7—c5+. 32. Kg1—h2, f7:e6. 33. Sd5:c7, Wc8:c7. 34. Wd1—d7! Gc5—d4. 35. Gb2:d4.

Czarne poddały się.

Uwagi E. GEREBENA.

712.

Białe: Sebestyen — Węgry
Czarne: Herrmann — NRD

grana na III Międzynarodowym Turnieju Szachowym w Sopocie 1951 r.

W i e d e ń s k a.

1. e2—e4, e7—e5. 2. Sb1—c3, Sg8—f6. 3. Gf1—c4, Sb8—c6. 4. d2—d3, Gf8—c5. 5. f2—f4, d7—d6. 6. Sg1—f3, a7—a6.

Partia przeszła w nieprzyjęty gambit królewski, w którym posunięcie 6. ...Gg4 jest lepsze. Nastąpiłoby wówczas 7. h3, G:f3. 8. H:f3, e:f4! 9. G:f4, Sd4. 10. Hg3, Sh5! (10. — ...S:c2+? 11. Kd1, Sh5. 12. Hg4, S:f4. 13. S:d7, Wf8. 14. K:c2 i białe stoją wspaniale). 11. Hg4, S:f4. 12. H:f4, 0—0 i czarne stoją nieco lepiej. Właściwą kontynuacją dla białych jest 7. Sa4, gdyż wymieniają one wówczas niebezpiecznego czarnego Gońca z dobrą grą dla siebie.

7. Sc3—d5, Gc8—g4. 8. c2—c3, 0—0. 9. b2—b4.

Białe nie chcą dopuścić do wymiany swej najlepiej ulokowanej figury — biało polowego Gońca i dlatego raczej decydują się na pewne osłabienie swych pionów.

9. ...Gc5—a7. 10. h2—h3, Gg4:f3.

Po 10. ...Ge6 nastąpiłoby 11. S:f6—H:f6? 12. f5! G:c4? 13. Gg5! itd.

11. Hd1:f3, Sf6:d5. 12. Gc4:d5, e5:f4. 13. Gc1:f4, Hd8—f6. 14. Wa1—c1.

Błędem byłoby 14. d4 z uwagi na 14. ...G:d4! 15. c:d4, S:d4. 16. Hf2, Sc2+ z wygraną czarnych.

14. ...a6—a5. 15. b4—b5, Sc6—d8.

W rachubę wchodziło 15. ...Se7, ale po 16. G:b7, Wb8. 17. Ga6 biały Goniec znajduje się poza grą.

16. Gf4—g3, Hf6—e7. Po wymianie hetmanów białe mają lepszą końcówkę z uwagi na parę Gońców.

17. d3—d4.

To posunięcie w dlaszym ciągu osłabia pozycję białych pionów. Lepsze było 17. Gf2, G:f2+. 18. K:f2!

17. ...c7—c6, 18. d5:c6, b7:c6. 19. Gd5—b3, c6—c5. 20. 0—0, c5:d4. 21. e4—e5!

Posunięcie to daje białym poważne możliwości taktyczne.

21. ...d6—d5.

Czarne nie chcą dopuścić do tego, by biały pion opanował punkt d6.

22. Gb3:d5, Wa8—c8?

Znacznie lepsze było 22. ...d4:c3+. 23. Kg1—h1, Wc8. 24. W:c3, Se6 z dobrą grą.

23. c3—c4! Sd8—e6. 24. Kg1—h1, He7—g5. 25. Wc1—e1, Se6—c5??

Gruby błąd. Pozycja czarnych jest jednakże bardzo trudna, albowiem otwarta linia „f" zapewnia białym przewagę.

26. Gd5:f7+, Kg8—h8. 27. e5—e6, Hg5—e7. 28. We1—e5, Ga7—b8. 29. We5—h5, He7:e6.

Rozpaczliwe posunięcie w przegranej pozycji.

30. Gg3:b8.

Najprostsze. Jedynie do wygrania jakości prowadziło 30. G:e6, W:f3. 31. W:f3, S:e6. ż

30. ...He6—e3.

Jeśli 30. ...W:b8 to 31. W:c5 i białe wygrywają figurę.

31. Hf3—f5.

Czarne poddały się.

(Uwagi B. SEBESTYENA).

713.
OBRONA NIMZOWITSCHA

grana na turnieju „strefowym" w Marianskych Lazniach rb.

Stolz — Szabo.

1. d2—d4, Sg8—f6. 2. c2—c4, e7—e6. 3. Sb1 — c3, Gf8—b4. 4. a2—a3. Gb4:c3+. 5. b2:c3, 0—0. 6. f2—f3. Sf6—e8.

Bardzo cenne wzmocnienie tego wariantu dla czarnych, wprowadzone do praktyki turniejowej przez Tajmanowa w partii z Szabo — (Szczawno-Zdrój, r. ub.). Przed rozpoczęciem akcji na hetmańskim skrzydle czarne likwidują ew. groźbę związania skoczka przez Gg5 i otwierają drogę pionowi „f", co może się okazać b. ważne tak dla obrony pozycji roszady, jak i dla ew. poderwania piona e5 (po e2—e4—e5 — f7—f6!).

7. e2—e4, b7—b6. 8. Gf1—d3.

Szabo w cytowanej pozycji zagrał 8. Sh3?!, na co nastąpiło 8. ...Sc6. 9. e5, Ga6 i po błędzie 10. Ha4? (10. Gd3, Sa5. 11. He2 dawało równą grę z obustronnymi szansami) Sa5. 11. Ge3, f6 czarnym udało się rozbić białe centrum osiągając znaczną przewagę.

Tajmanow w komentarzach do cytowanej partii gani ruch w tekście, uważając go za szablonowy, jak się jednak wydaje — niezupełnie słusznie.

8. ...Gc8—a6.

Tajmanow podaje inną kolejność posunięć (co nie zmienia tu postaci rzeczy) 8. ...Sc6 i po 9. Se2. — — 9. ...Ga6 z takim dalszym ciągiem: 10. Sg3, Sa5 11. He2, Sb3. 12. Wb1, S:c1. 13. W:c1, c5 i czarne nie miałyby żadnych trudności.

9. a3—a4!

Nowy niespodziewany i silny ruch. Rozwijając gońca na a3 zmuszają białe przeciwnika do ruchu d7—d6, oznaczającego przynajmniej na pewien czas wyrzeczenia się agresywnych planów ataku na piona c4 za pomocą d7—d5 (po Sb8—c6—a5), jednej z przewodnich idei tego otwarcia.

9. ...Sb8—c6. 10. Gc1—a3, d7—d6. 11. f3—f4, Sc6—a5. 12. Hd1—e2, c7—c5. 13. Sg1—f3.

Inowacja białych pozwoliła im w naturalny sposób rozwinąć swe siły i dzięki szerokiemu coprawda, ale trudnemu do likwidacji pionowemu centrum i pewnej przewadze terenowej — stoją one teraz nieco lepiej.

13. ...f7—f5.

Ostre, obosieczne posunięcie, bezsprzecznie w stylu węgierskiego ar-

cymistrza, wyglądające jednak nieco ryzykownie. Być może czarne nie chciały dopuścić do ew. f4—f5, osłabiają jednak teraz piona e6. Spokojniejsze było 13. ...Wc8 z groźbą 14. ...c:d4, a jeśli 14. Wc1 to 14... Hd7.

14. 0—0, Hd8—d7.

Po 14. ...f:e4? 15. H:e4 ginie pion e6 (wobec groźby przede wszystkim 16. H:h7+).

15. e4—e5! c5:d4.

Groziło bardzo nieprzyjemne 16. d5. Jeżeli 15. ...d:e5 to 16. S:e5 z dużą przewagą białych, lepsze od ruchu w tekście wydaje się jednak 15 ...d5, np. 16. c:d5, G:d3. 17. H:d3, H:d5 z kontrszansami. Teraz następuje nowa niespodzianka.

16. e5:d6!, Se8:d6.

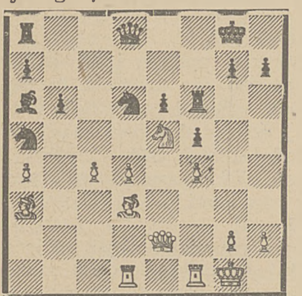
Jedyne. Po 16. ...d:c3? nastąpi 17. Se5, Hb7 (17. ...H:a4? 18. d7, Sc7. 19. G:f8). 18. d7 po czym 19. G:f8 i białe zdobyły jakość z wygraną pozycją.

17. Sf3—e5, Hd7—d8. 18. c3:d4, Wf8—f6.

Aby uwolnić ze związania skoczka d6 i jednocześnie bronić piona e6. Wieża stoi jednak na tym przypadkowym stanowisku niefortunnie i przewaga białych wzrasta z każdym ruchem.

19. Wa1—d1(?).

Jedyna niedokładność, popełniona przez białe w tej partii, która jednak pozwoliła czarnym przeprowadzić pomysłowy plan obronny i uratować się. Energiczne 19.c5! G:d3 20. H:d3, np. 20. ...b:c5. 21. d:c5, Se4. 22. H:d8+, W:d8. 23. c6, albo 20 Se4. 21. c6! dawało białym w każdym wypadku groźnego, zaawansowanego wolnego piona i wobec wyeliminowania z gry wieży f6 —wszystkie szanse na wygraną, dzięki również otwartym liniom i świetnej pozycji figur.

19. ...Sd6—e4! 20. Gd3:e4, f5:e4. 21. He2:e4, Sa5:c4!

Tylko tak! Przegrywało forsownie 21. ...G:c4? Zobaczymy zaraz dlaczego.

22. Ga3—e7!

Ostatni wystrzał, ale czarne mają już teraz na to radę.

22. ...Hd8:e7. 23. He4:a8+, Wf6—f8! 24. Ha8—e4, Sc4:e5.

I jakość odebrana! Gdyby jednak w 21. pos. zabiły czarne błędnie odrazu 21 ...G:c4? — po 22. S:c4! S:c4. 23. Ge7! H:e7. 24. H:a8+, Wf8. 25. He4 białym udałoby się uratować swą zdobycz.

25. f4:e5, Wf8:f1+. 26. Wd1: f1, Ga6:f1. 27. Kg1:f1.

Tu można już było zgodzić się na remis. Jedynie teoretycznie — pewne szanse na wygraną mogą mieć tylko czarne

27. ...He7—d7. 28. He4—a8+, Kg8—f7. 29. Ha8—f3+, Kf7—e7. 30. Hf3—a3+, Ke7—d8. 31. Ha3—f8+, Kd8—c7. 32. Hf8—b4, a7—a6. 33. Kf1—f2, a6—a5. 34. Hb4—c3+, Kc7—b7. 35. Hc3—c4, Hd7—c6. 36 Hc4—b3.

Hetmanów na c6 oczywiście wymieniać nie wolno, gdyż wytworzyłaby się elementarnie wygrana dla czarnych pionowa końcowa z „bardziej oddalonym" wolnym pionem i scentralizowanym królem.

36. ...h7—h5. 37. h2—h4, Kb7—a6. 38. g2—g3, Ka6—b7. 39. Kf2—e3, Hc6—c1+. 40. Ke3—e2, Hc1—c6. 41. Hb3—f3!

Teraz jednak najnieoczekiwaniej wymiana ta jest bardzo silna i stawia jeszcze przed czarnymi wcale poważne problemy.

41. ...Hc6:f3+.

Właściwie wymuszone. Po 41. ...Kc7 nastąpi 42. Hf7+, Hd7. 43. H:d7+! K:d7 44. Ke3, Kc6. 45. Ke4!, a po 41. ...g6. 42. Hf7+, Ka6. 43. H:g6, H:a4. 44. g4! mają jeszcze białe pewne praktyczne szanse na wygraną!

42. Ke2:f3, b6—b5!

Jedyne ratujące posunięcie! Po 42. ...Kc6? 43. Ke4 przegrywa 43. ...b5 ze względu na 44. a:b5+, K:b5. 45. d5, e:d5+ (45. ...a4. 46. d6!) K:d5, Kb6! 47. Kd6! i t. d., jak również 43. ...g6 po 44. d5+!! e:d5. 45. Kd4 np. 45. ...b5. 46. a:b5+, K:b5. 47. K:d5 z dalszą grą, jak w pierwszym wariancie.

43. a4:b5, a5—a4.

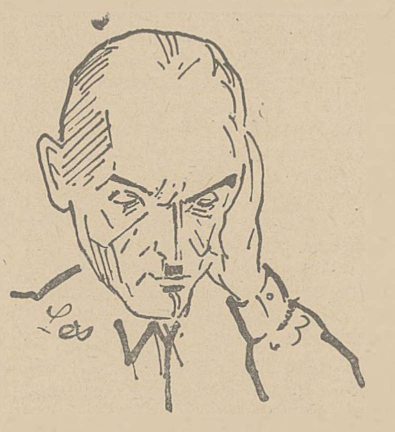
43. ...Kb6? 44. d5! znów przegrywa.

44. d4—d5! a4—a3. 45. d5:e6, a3—a2. 46. e6—e7, a2 — a1, H. 47. e7—e8, H, Ha1—c3+.

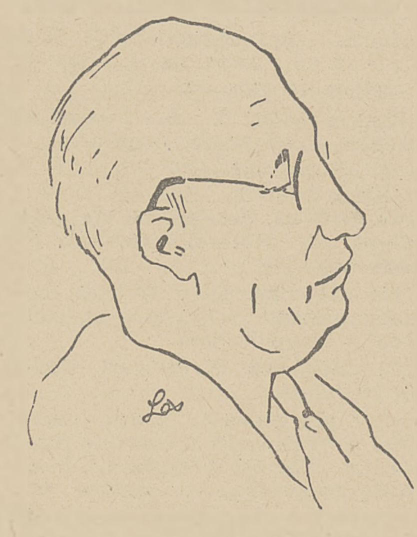
W tym momencie partię przerwano i następnego dnia bez dogrywania zgodzono się na **remis**, gdyż mimo **dwu pionów przewagi białe nie** mogą uniknąć wiecznego szacha, co można łatwo sprawdzić.

Bardzo interesująca partia!

(Uwagi mistrza ST. GAWLIKOWSKIEGO).

K. Makarczyk
Rys. W. Leszczyński

B. KOCH
Rys. W. Leszczyński

714.

GAMBIT HETMANA

grany na turnieju strefowym w Marianskych Laznach r. b.

PYTLAKOWSKI **Foltys**

1. d2—d4, d7—d5. 2. c2—c4, c7—c6. 3. Sg1—f3, Sg8—f6. 4. Sb1—c3, e7—e6. 5. e2—e3, Sb8—d7. 6. Hd1—c2, d5:c4. 7. Gf1:c4, b7—b5.

Złe posunięcie, które daje czarnym trudną grę. Należało grać 7. ...Gd6. 8. 0—0, 0—0 np. 9. Se2, e5. 10. Sg3, g6 z równą grą.

8. Gc4—d3, a7—a6. 9.Sc3—e4!

To posunięcie wykazuje słabość 7 ruchu czarnych, gdyż teraz nie będą one mogły zagrać c6—c5 i zostaną ze słabym pionem na c6.

9. ...Gc8—b7. 10. Gc1—d2, b5—b4.

Groziło 10. b4.

11. 0—0, Gf8—e7. 12. a2—a3! b4:a3.

Lepsze było 12. ...a5. Po posunięciu w partii czarne będą miały do obrony dwa słabe piony a6 i c6.

13. b2:a3, 0—0. 14. Wf1—b1, Hd8—c7. 15. Gd2—a5! Hc7—c8. 16. Se4:f6+, Sd7:f6. 17. Hc2—b3, Wa8—b8. 18. Ga5—b6, Gb7—a8. 19. Hb3—a4, Ga8—b7. 20. Sf3—e5, Sf6—d7. 21. Se5:d7, Hc8:d7. 22. Wb1—b3, h7—h6. 23. Wa1—b1, Wb8—a8. 24. Gd3—e4, Wf8—c8. 25. Wb3—c3, Wa8—b8. Wb1—c1, Ge7—d6. 27. g2—g3, Hd7—e7.

Czarne usiłują atakiem na piona a3 osłabić nacisk białych na piona c6, lecz białe zgrabnym manewrem czarnopolowego gońca obalają ten plan.

28. Gb6—a7, Wb8—a8. 29. Ga7—c5, Wc8—c7. 30. Gc5—b6, Wc7—c8. 31. Ge4:c6, Gd6:a3?

Błąd w niedoczasie, ale po 31. ...G:c6. 32. W:c6, W:c6. 33. H:c6 czarne zostawały z pionem mniej i gorszą pozycją.

32. Wc3:a3 i tu **czarne przekroczyły czas,** ale po 32. ...G:c6. 33. W:c6, W:c6. 34. H:c6 zostają z figurą mniej.

Znakomicie przez mistrza Pytlakowskiego przeprowadzona partia.

(Uwagi kandydata na mistrza prof. T. Ciejki).

715.

OBRONA GRUNFELDA

grana na turnieju strefowym w Marianskych Laznach r. b.

Pytlakowski **Sköld**

1. d2—d4, Sg8—f6. 2. c2—c4, g7—g6. 3. g2—g3, Gf8—g7. 4. Gf1—g2, d7—d5. 5. c4:d5, Sf6:d5. 6. e2—e4, Sd5—b6. 7. Sg1—e2, c7—c5.

Lepsze 7. ...c6 planując później e7—e5.

8. d4—d5, e7—e6. 9. 0—0, e6:d5. 10. e4:d5, 0—0. 11. Sb1—c3, Gc8—g4.

Lepiej było przeprowadzić skoczka przez c4 na d6, gdzie blokując piona d5 zajmował on doskonałą pozycję.

12. h2—h3, Gg4:e2.

Wolelibyśmy stanowczo 12. ...Gf5, aby nie dawać przeciwnikowi pary gońców. (Red.).

13. Hd1:e2, Wf8—e8. 14. He2—b5, Sb8—d7. 15. a2—a4.

Zasługiwało na uwagę 15. Ge3!

15. ...a7—a6. 16. Hb5—b3, c5—c4.

Ryzykowny plan, gdyż wysunięty, niedostatecznie broniony pion przysporzy teraz czarnym wiele kłopotu.

17. Hb3—c2, Sd7—c5. 18. Gc1—e3, Sc5—d3. 19. a4—a5, Sb6—d7. 20. Sc3—e4, Sd7—e5.

Teraz mści się słabość piona c4. Naturalne posunięcie 20. ...Wc8 oczywiście nie przechodzi z powodu 21. Sd6.

21. Ge3—b6, Hd8—d7.

Oczywiście nie 21. ...H:d5? bo 22. Sf6+.

22. f2—f4!

To zmusza czarne do osłabienia pozycji króla, gdyż skoczek e5 nie ma odwrotu.

22. ...f7—f5. 23. Se4—g5, Sd3—b4. 24. Hc2—c1, Se5—d3.

Przegrywający błąd, po 24. ...Sb— np. Hb1, Sf7 (jeżeli 25. Hc2 to znów 25. ...Sb4) białe nie miały naszym zdaniem jeszcze nic wyraźnego. — (Red.).

25. Hc1:c4, We8—e2?

To przegrywa odrazu, po 25. ...Wc8. 26. Gb3, Gd6 można było stało stawiać jeszcze opór.

26. d5—d6+ i czarne poddały się.

Jeżeli 26. ...Kf8 to 27. S:h7+, Ke8. 28. Hg8+, a po 26. ...Kh8. 27. Sf7+, Kg8. 28. Se5+ czarne tracą hetmana.

(Uwagi kandydata na mistrza prof. T. Ciejki).

716.

OBRONA NIMZOWITSCHA

grana na turnieju „strefowym" w Marianskich Laznach rb.

Balanel **PYTLAKOWSKI**

1. d2—d4, Sg8—f6. 2. c2—c4, e7—e6. 3. Sb1—c3, Gf8—b4. 4. Hd1—c2, 0—0. 5. e2—e3.

Mało energiczne posunięcie. Lepsze 5. e4, na co czarne tylko ruchem 5. ...d5! uzyskują wyrównanie np. 6. e5, Se4! 7. Gd3, c5! 8. d:c5, Sc6. 9. G:e4, d:e4. 10. H:e4, G:c3+. 11. b:c3, Ha5. 12. Se2, H:c5. 13. Gf4, Sa5 z równą grą.

5. ...c7—c5. 6. d4:c5, Sb8—a6. 7. Sg1—e2, Sa6:c5. 8. a2—a3, Gb4:c3+. 9. Se2:c3, d7—d5. 10. b2—b4, Sc5—d7. 11. c4:d5.

Białe liczą teraz na izolowanego piona, ale czarne mają wystarczająco dużo materiału na jego obronę i będzie od doskonałym oparciem dla czarnych skoczków na polach c4 i e4.

11. ...e6:d5. 12. Gc1—b2, Sd7—b6. 13. Wa1—d1, Hd8—e7. 14. Gf1—e2, Gc8—e6. 15. 0—0, Wa8—c8. 16. Hc2—b1, Sb6—c4. 17. Sc3—b5.

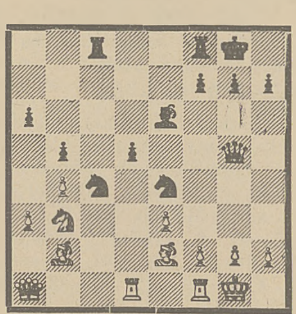
Tym posunięciem białe jedynie prowokują dodatkowe umocnienie skoczka c4, którego raczej należało podważać ruchem e3—e4 i dlatego dążąc do tego celu lepiej było grać 17. Wf—e1 i następnie 18. Gf3.

17. ...a7—a6. 18. Sb5—d4, b7—b5. 19. Sd4—b3.

Skoczek stracił kilka cennych temp i niczego nie dokonał, gdyż na pole c5 czarne bez trudu go nie puszczą.

19. ...Sf6—e4. 20. Hb1—a1, He7—g5!

Doskonałe posunięcie, które broniąc piona g7 grozi atakiem na białe skrzydło królewskie.

21. Gb2—d4?

Jedynie 21. f4! ratowało przed bezpośrednimi groźbami, ale ze słabym pionem e3 białe dostawały już gorszą pozycję.

21. ...Ge6—h3. 22. Ge2—f3, Wc8—c6!

Grozi 23. ...G:g2.

23. Kg1—h1, Wc6—g6. 24. g2:h3??

Pozwala na efetowne zakończenie, ale i po jedynym 24. g3, G:f1 partia jest przegrana.

24. ...Hg5—g1+! i białe poddały się (z powodu mata po 25. W:f1, S:f2).

Uwagi kandydata na mistrza prof. T. Ciejki).

717.

OBRONA SYCYLIJSKA

grana w kobiecych mistrzostwach Polski w Częstochowie r. b.

Majewska **dr HERMANOWA**

1. e2—e4, c7—c5. 2. Sg1—f3, d7—d6. 3. Gf1—c4.

Słabe posunięcie, nieodpowiednie w tym wariancie obrony sycylijskiej. Stosował ten ruch coprawda Cozio w r. 1766 i Philidor w r. 1783. Słusznie piszą Ganzo i Seeger w swej monografii o Obronie Sycylijskiej, że system Philidora nie da się pogodzić z ideami nowoczesnej teorii szachowej.

3. ...Sg8—f6. 4. d2—d3, a7—a6. 5. h2—h3.

Moim zdaniem należało tu grać 5. e5 i jeśli 5. ...Sg4, to 6. e:d6, po czym 7. a4. Białe nie potrzebują się narazie obawiać groźby Gg4 i Sc6—e5, gdyż po S:e5! grozi mat na f7, a na spędzenie gońca g4 jest jeszcze dość czasu. Białe mogą zabezpieczyć się później przez c3 i Sb—d2.

5. ...b7—b5. 6. Gc4—b3, Gc8—b7. 7. 0—0, e7—e6. 8. a2—a3.

Logiczniejsze było 8. a4, aby w razie ewentualnego b5—b4 rozbijać piony na skrzydle hetmańskim, względnie grać skoczkiem na d2 i ewentualnie na c4, jeśli zaś 8. ...c4 — to 9. Ga2.

8. ...Gf8—e7. 9. Gc1—g5.

Lepiej było grać 9. Sc3 z zamiarem Wel i e4—e5.

9. ...Sb8—d7. 10. Sb1—d2.

Uważam za lepsze 10. Wel, celem ewentualnego forsowania po c3, Sb—d2, Sf1 i Sg3 — d3—d4.

10. ...d6—d5! 11. e4—e5.

Lepsze 11. e:d5, e:d5. 12. Wel, 0—0. 13. Sf1.

11. ...Sf6—h5! 12. Gg5:e7, Hd8:e7. 13. c2—c3, d5—d4! 14. c3:d4, c5:d4. 15. Sf3:d4, Sh5—f4.

Czarne po zablokowaniu punktu d3 rzucają swe siły na osłabione punkty skrzydła królewskiego przeciwniczki.

16. Sd2—e4.

Jeśli 16. Sd2—f3 to wówczas 16. ...Sc5 po czym 17. ...Wd8 i punkt d3 byłby zupełnie bezbronny, gdyż przy ewentualnym kontynuowaniu 16. S2—f3, Sc5. 17. Gc2, Wd8. 18. b4, Sd7. 19. Hd2, g5. He3, Sb6, poczym 0—0, Kh8 i Wg8 wraz z Sd5 partia czarnych byłaby strategicznie wygraną.

Po 16. S2—f3 czarne mogły grać również 16. ...Wd8 i jeśli 17. Sc2? to 17. ...Sc5, gdyby zaś 17. Hd2 to 17. ...g5. 18. He3, h5 z wygraną pozycją czarnych (grozi Wg8, S:g2 i g4).

16. ...Sd7:e5. 17. Gb3—c2, Wa8—d8. 18. Hd1—d2, Sf4:h3+. 19. g2:h3, Gb7:e4.

W wypadku 20. d:e4? grozi 20. ...W:d4. 21. H:d4?? Sf3+, prostsze było jednak 19. ...W:d4.

20. Hd2—f4, He7—f6. 21. Hf4:f6.

Jeśli 21. H:e4, to 21... W:d4. 22. H:d4?? Sf3+, jak w poprzednim wariancie, lub też 22. Ha8+, Wd8 itd.

21... g7:f6. 22. Sd4:e6, Wh8—g8+!

Dowcipne zakończenie! Po 23 Kh2 nastąpi 23... Gg2 z nieuchronnymi stratami materialnymi (groźba 24... Sf3 mat!).

Białe poddały się.

(Uwagi red. M. Gałuszki).

718.

OBRONA PHILIDORA

grana w kobiecych mistrzostwach Polski w Częstochowie rb.

Osikowicz **Majewska**

1. e2—e4, e7—e5. 2. Sg1—f3, Sb8—c6. 3. Gf1—e2.

Nie jest to ruch zły, lecz jako zbyt pasywny nie zasługuje na polecenie. Lepsze 3. d4, lub 3. Gc4.

3... d7—d6. 4. d2—d4, Sg8—f6. 5. Gc1—g5.

Wolałbym tu grać 5. Sc3 aby mieć swobodę rozwoju gońca c1, grożąc po ewentualnym d:e5 pozbawieniem przeciwnika roszady, lub zdobyciem piona e5.

5... Gf8—e7. 6. Sb1—c3, Sf6—g4?

Lepiej było grać 6... e:d4, lub 6... 0—0. Należy unikać w debiucie niepotrzebnych ruchów figurami, nie zawierających poważniejszych gróźb bezpośrednich, czy pośrednich a nie prowadzących do przyśpieszenia wła snego rozwoju.

7. Gg5:e7, Hd8:e7. 8. d4—d5? Sc6—b4.

Lepsze 8.. Sb8, względnie 8... Sd8. Czarne powinny były dążyć do otwarcia linii „f". Ruch białych 8. d5 nie był dobrym, należało go zastąpić innym ruchem rozwojowym.

9. a2—a3, Sb4—a6. 10. h2—h3, Sg4—f6.

Można tu było zastanowić się nad ruchem 10... Sh6. Białe coprawda mogły wtedy kontynuować grę za pomocą 11. g4, Sc5. 12. Gd3, lub może lepiej 12. Gb5+, poczym 13. He2 i 14. 0—0—0 z atakiem. Wytworzyłaby się wtedy gra ostra i obosieczna.

11. 0—0, Sa6—c5. 12. Sf3—d2. 0—0. 13. b2—b4, Sc5—d7. 14. f2—f4, c7—c6. 15. Sd2—c4, c6:d5. 16. e4:d5?

Należało grać 16. S:d5! S:d5. 17. H:d5 i pion d6 ginie — wariant 17. Sf6. 18. H:d6, We8. 19. Wa—d1 stwarzałby dla czarnych rozpaczliwie słabą grę, a 16. S:d5! Hd8. 17. S:d6, S:d5. 18. H:d5, e:f4. 19. W:f4 nie dawało czarnym żadnych kontrszans: 19... Sf6. 20. He5, Hb6+. 21. Kh1, Wd8. 22. Wa—d1 itd.

16... a7—a6? 17. Hd1—d2.

Białe mogły i powinny były wykorzystać słaby ruch 16... a6 za pomocą 17. f:e5, S:e5. 18. Sb6, Wb8. 19. Hd4 z silnym naciskiem na liniach „e" i „f", a jeżeli po 17. f:e5 grają czarne 17... d:e5, to wówczas 18. d6, He6. 19. Se3 ze świetną grą białych, jeśli zaś po 18. d6 nastąpi 18... Hd8 to 19. Gf3 też z dużą przewagą białych.

17... b7—b5. 18. Sc4—e3, Sd7—b6. 19. Wa1—e1, Gc8—d7. 20. f4:e5, He7:e5. 21. Ge2—d3, He5—h5. 22. Se3—f5, Gd7:f5. 23. Wf1:f5, Hh5—h4. 24. Wf5—f4, Hh4—h6. 25. Hd2—f2, Sb6:d5. 26. Wf4—h4, Hh6—g5. 27. Sc3—e4, Sf6:e4. 28. Gd3:e4, g7—g6. 29. We1—d1, Sd5—c3. 30. Wd1:d6, Sc3:e4. 31. Wh4:e4, Hg5—c1+. 32. Kg1—h2, Hc1:a3. 33. Hf2—d2.

Białe powinny były grać 33. Hf6 z dużymi szansami na wygraną (groźba Wd7 i We—e7, prócz tego zaś h3—h4—h5!).

33... Ha3—a2

i partia po kilku ruchach skończyła się na **remis.**

Mimo obustronnych błędów interesująca partia.

(Uwagi red. M. Gałuszki).

719.

OBRONA BUDAPESZTEŃSKA

grana na „turnieju stulecia" pamięci Stauntona w Birmingham rb.

GOLOMBEK — **dr Tartakower**

1. d2—d4, Sg8—f6. 2. c2—c4, e7—e5.

Ogólnie wiadomo, że dr Tartakower jest jedynym wśród mistrzów „przedstawicielem" tej obrony i ciekawe, że przeciwko mnie zastosował on ją po raz pierwszy, pomimo licznych już spotkań. Niezależnie od trafności, lub nie, tej decyzji — prowadzi ona z pewnością do żywej i ciekawej gry.

3. d4:e5, Sf6—g4. 4. e2—e4, h7—h5.

Znak, że mój przeciwnik jest zdecydowany „zwyciężyć, lub zginąć" — normalną kontynuacją jest 4...S:e5.

5. Gf1—e2.

Białe muszą działać ostrożnie: — zbyt wczesne wyprowadzenie skoczka g1 byłoby złe, np. 5. Sf3? Gc5.

5...Gf8—c5. 6. Sg1—h3.

Po 6. G:g4, Hh4. 7. G:d7+, G:d7 czarne uzyskują wzamian za dwa piony bardzo silny atak.

6. ...Sg4:e5. 7 .Gc1—g5.

Ten ruch pozbawia czarne jadowitego żądła — wymuszając albo wymianę czarnopolowych gońców, albo powodując wielkie osłabienia na prawym skrzydle po ew. 7...f6.

7. Gc5—e7. 8. Gg5:e7, Hd8:e7. 9. 0—0, d7—d6. 10. Sh3—f4, c7—c6. 11. Sb1—c3, Gc8—g4. 12. f2—f3, Gg4—d7. 13. Hd1—b3.

Ruch ten wywołuje natychmiastowe osłabienie hetmańskiego skrzydła czarnych i broni piona c4 (któremu czarne pośrednio groziły ew. g7—g5).

13...b7—b6. 14. Hb3—a3.

Zapobiega rozwojowi skoczka b8 przez a6 na c5 i przygotowudje kombinowany atak na d6.

14...Wh8—h6.

Po 14... g5 zamierzałem grać 15. Sf—d5, c:d5. 16. S:d5, Hf8 (jeżeli 16... Hd8 to 17. H:d6 i czarne są zgubione). 17. Sc7+, Kd8. 18. S:a8, Sb—c6. 19. Wa—d1 z silnym atakiem z wieżą i dwoma pionami za dwie lekkie figury.

15. b2—b3.

Teraz czarna wieża broni piona d6 i poprzednio omówiona kombinacja nie może mieć miejsca, gdyż czarne mogą odejść hetmanem na d8 i dlatego broniąc piona przygotowałem odwrót skoczkowi na d3 w wypadku g7—g5.

15...He7—f6. 16. Ha3—c1, Sb8—a6. 17. Wf1—d1, 0—0—0. 18. Sc3—b5, Gd7—e8.

Nie 18... c:b5, bo 19. c:b5+, Sc5 (19... Sc7?? 20. Sd5) 20. b4 z odebraniem figury i rozbiciem hetmańskiego skrzydła czarnych.

19. Sb5—d4, g7—g5. 20. Sf4—h3.

Omyłka, która mogła doprowadzić do przegranej, gdyż pozwala czarnym na otworzenie bardzo silnego ataku na królewskie skrzydło białych. Właściwe było 20. Sd3, aby na g5—g4 móc odpowiedzieć f3—f4.

20... g5—g4. 21. Sd4—f5, Wh6—g6. 22. Sh3—f4?

I teraz znacznie lepsze było 22. f:g4, chociaż i wtedy czarne miały potężną kontrgrę.

22...g4:f3. 23. Hc1—a3, f3:e2. 24. Ha3:a6+, Kc8—b8. 25. Sf4:e2, Hf6—g5. 26. g2—g3, Hg5—g4. 27. c4—c5, b6—b5.

27...b:c5 daje białym kontratak po 28. b4.

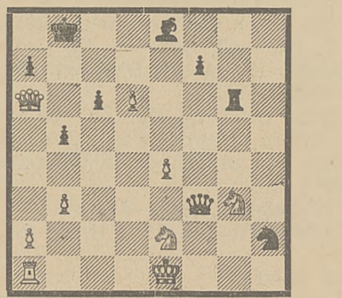
28. Se2—c3, h5—h4.

Najlepsze. Obrona białych na prawym skrzydle wkrótce się załamie, a na dobitkę białe są w dużym niedoczasie, mając zaledwie dwie minuty na 12 posunięć.

29. Wd1:d6, Wd8:d6. 30. c5:d6, h4:g3. 31. Sf5:g3, Se5—f3+.

Ponętne, ale nie tak przekonywujące i proste jak 31... W:d6.

32. Kg1—f2, Sf3:h2. 33. Sc3—e2, Hg4—f3+. 34. Kf2—e1.

34...Wg6:g3?

Znów tylko 34...W:d6 było właściwe. Ruch w tekście byłby zupełnie dobry, gdyby białe musiały odbić figurę, białe mogą go jednak zignorować wykonując inne posunięcie, zawierające jednocześnie śmiertelną groźbę.

35. Ha6—a5!

To niszczące posunięcie grozi po prostu matem w dwu ruchach przez Hc7+ i Hc8 mat.

35...Kb8—b7. 36. Ha5—c7+, Kb7—a6. 37. Hc7—c8+, Ka6—a5. 38. Hc8—c7+, Ka5—b4.

Należało grać 38...Ka6 z zapewnionym remis, gdyż oba króle są wystawione na wieczne szachy. Teraz czarne przegrywają.

39. a2—a3+, Kb4—c5. 40. Hc7:a7+.

40. Wc1+ zmusiłoby mego przeciwnika do natychmiastowej kapitulacji, ale moja chorągiewka już prawie spadała, a zresztą i wybrane posunięcie zadecydowało dość łatwo.

40. ...Kc5:d6. 41. Wa1—d1+, Hf3—d3.

Jeżeli 41... Ke5 to 42. He7 mat, jeśli 41. ...Ke6 to 42. Sd4+.

42. Wd1:d3+, Wg3:d3. 43. Ha7—b8+.

Po tej następnej stracie figury czarne mogłyby się poddać.

43. ...Kd6—e7. 44. Hb8:h2, Wd3:b3. 45. Hh2—e5+, Ke7—d8. 46. Se2—d4, Wb3—b1+. 47. Ke1—d2, Ge8—d7. 48. He5—d6, Kd8—e8. 49. Sd4:c6, Gd7:c6. 50. Hd6:c6+, Ke8—f8. 51. Kd2—c2, Wb1—e1. 52. Hc6:b5, We1:e4. 53. a3—a4 i czarne poddały się.

Niezależnie od zbyt dużej liczby omyłek — ciekawa i podniecająca partia.

(Uwagi mistrza klasy międzynarodowej H. Golombka wg „B. C. M.").

720.

OBRONA ALIECHINA

grana w „turnieju stulecia" pamięci Stauntona w Leamington rb.

UNZICKER — VAN SCHELTINGA

1. e2—e4, Sg8—f6. 2. e4—e5, Sf6—d5, 3. d2—d4, d7—d6. 4. Sg1—f3, Gc8—g4. 5. Gf1—e2, Sb8—c6. 6. c2—c4, Sd5—b6. 7. e5:d6, c7:d6.

Słabsze od 7. ...e:d6, gdyż czarne nie tylko tracą więcej czasu na rozwinięcie gońca f8, ale również muszą osłabić pozycję swych pionów w centrum. Niemiecki champion pięknie wykorzystać te drobną niedokładność.

8. d4—d5, Gg4:f3. 9. Ge2:f3, Sc6—e5. 10. Gf3—e2 g7—g6.

Czarne omijają znaną pułapkę 10. ...S:c4. 11. G:c4, S:c4. 12. Ha4+.

11. Gc1—e3.

Nie 11. f4? co pozwoliłoby już czarnym zabić piona: 11. ...Se:c4. 12. G:c4, S:c4. 13. Ha4+, Hd7. 14. H:c4, Wc8.

11. ...Gf8—g7. 12. Sb1—d2

12. Sc3 ułatwiłoby czarnym kontratak na linii „c" przez 12. ...Wc8. 13 b3?, Sf3+. 14. G:f3, G:c3+ itd.

12. ...0 - 0. 13. 0 - 0, e7—e6.

Desperacki krok, poważnie osłabiający strukturę czarnych pionów, lepsze było 13. ...Wc8.

14. d5:e6, f7:e6. 15. Hd1—b3

Grozi 16. c5.

15. ...Se5—d7. 16. Wa1—d1

A teraz grozi zdobycie piona d6 przez 17. Se4, pozycja czarnych w centrum zostanie szybko rozbita.

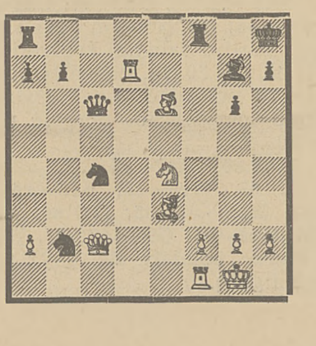
16. ...Sd7—c5. 17. Hb3—c2, Sc5—a4.

Ten flankowy wypad jedynie przyśpiesza klęskę; lepsze było 17. ...Hc7.

18. Sd2—e4, Sa4:b2. 19. Wd1:d6, Hd8—c7. 20. Ge2—g4, Sb6:c4.

Teraz białe ustawiają wieżę na siódmej linii z fatalnym dla czarnych efektem, ale po innych posunięciach następowało 21. c5! z łatwą wygraną.

21. Gg4:e6+, Kg8—h8. 22. Wd6—d7, Hc7—c6.

23. Wd7:g7! Hc6:e6.

23. ...K:g7. 24. Hc3+ prowadzi do mata, teraz jednak rozstrzyga inne uderzenie:

24. Wg7:h7+, Kh8—g8. 25. Ge3—d4 i czarne poddały się.

Dobrze przez niemieckiego mistrza przeprowadzona partia.

(Uwagi mistrza klsy międzynarodowej H. Golombka wg „B. C. M.")

721.

PARTIA SYCYLIJSKA

grana na „turnieju stulecia" pamięci Stauntona w Cheltenham rb.

ALEXANDER — GLIGORICZ

1. e2—e4, c7—c5. 2. Sg1—f3, Sb8—c6. 3. d2—d4, c5:d4. 4. Sf3:d4, Sg8—f6. 5. Sb1—c3, d7—d6. 6. Gc1—g5

Atak Richtera (albo Rausera — Red.), dość obosieczny i przypuszczalnie korzystny raczej dla czarnych. Wybrałem go, aby stworzyć wczesne powikłania, gdyż grając przeciw silniejszemu przeciwnikowi wierzę, że najlepszym systemem będzie komplikowanie partii za wszelką cenę.

6. ...e7—e6. 7. Hd1—d2, Gf8—e7. 8. 0 - 0 - 0, 0 - 0. 9. Sd4—b3

Nie dopuszcza czrnego hetmana na pole a5 i grozi G:f6, co zmusiłoby czarne do oddania piona po G:f6, albo osłabienia pozycji króla po g:f6

9. ...a7—a5.

Agresywne posunięcie, zawierające groźbę a5—a4—a3, które jednak w rezultacie wywołało osłabienie tego piona i jest prawdopodobnie gorsze od 9. ...a6.

10. a2—a4, Hd8—b6. 11. Hd2—e3

To posunięcie stawia czarne przed trudnymi problemami. Jeżeli 11. ...H:e3, to po 12. G:e3 czarne mieć będą słabe piony a5 i d6 oraz „dziury" na b6 i b5 i w rezultacie znacznie gorszą końcówkę. Jeżeli zaś 11. ...Hc7, to 12. Sb5, Hb8 i czarne również stoją bardzo źle. Posunięcie wykonane w partii

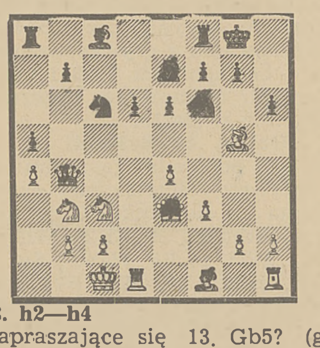
11. ...Hb6—b4

jest wobec tego prawdopodobnie najlepsze, chociaż stawia hetmana na eksponowanym polu, gdzie ewentualnie będzie grozić mu schwytanie przez Gb5 i Sa2.

12. f2—f3

Nie od razu 12. Gb5? ze względu na 12. ...Sg4! z wygraną czarnych.

12. ...h7—h6

13. h2—h4

Napraszające się 13. Gb5? (grozi 14. Sa2) przegrywa tym razem po 13. ...Sg4! 14. f:g4, G:g5 i hetmana straciłyby... białe, a nie czarne.

Ruch w tekście broni nie tylko gońca, ale, co ważniejsze, pola g5.

13. ...d6—d5

Najlepsze. 13. ...h:g5. 14. h:g5, Sh7. 15. f4 daje białym wygrywający atak, np. 15. ...e5. 16. Sd5, e:f4. 17. Hf2! (grozi 18. Hh4) H:e4. 18. Gd3, albo 17. ...H:a4. 18. Hh4, H:e4. 19. S:e7+, S:e7. 20. Gd3. Czarne myślały nad ruchem 13. ...d5 godzinę i kwadrans, a ja pół godziny nad odpowiedzią.

14. e4:d5

Nie 14. G:f6, gdyż po 14... G:f6. 15. e:d5 czarne mogłyby teraz grać 15... G:c3, albo 15... Se7! w obu wypadkach z równą partią.

14... Sf6:d5.

Nie 14... e:d5 wobec 15. G:f6. 16. S:d5 z łatwą wygraną białych.

15. Wd1:d5.

15. S:d5, e:d5 uwolniłoby grę czarnych i dało im wyrównanie. Ruch w tekście jest jedyną możliwością dalszego kontynuowania ataku.

15... h6:g5.

15... e:d5. 16. S:d5, G:g5. 17. h:g5, Hd6. 18. g:h6 dałoby białym dwa piony za jakość i zwycięski atak.

16. Wd5:g5.

Konieczna konsekwencja posunięcia 15. W:d5. Jeżeli 16. Wb5?, to 16... Hf4! i czarne osiągają conajmniej wyrównanie.

16... Ge7:g5. 17. h4:g5, Wf8—d8. 18. Sc3—e4, e6—e5.

Znowu najlepsze. Kuszące posunięcie. 18... Sd4 zostanie obalone przez 19. Sf6+, Kf8 (po 19... g:f6 czarne nie mogą uniknąć mata). 20. Wh8+, Ke7. 21. We8+, W:e8. 22. Sd5+ wraz z 23. S:b4.

19. Gf1—d3.

Połączenie ofenzywy z obroną. Początkowo chciałem zagrać 19. c3, H:b3. 20. Sf6+ i jeśli teraz 20... Kf8, to 21. Hc5+, Se7. 22. Wh8 mat, ale po 20... g:f6; 21. g:f6 czarne miałyby, jedyną co prawda, obronę przeciw groźbie matowej—danie samym mata przeciwnikowi przez 21. ...Wd1.

19... Gc8—f5. 20. Se4—f6+.

I teraz 20. c3 byłoby mniej dobre ze względu na 20... He7! 21. Hf2, G:e4. 22. Hh4, f5!

20... g7:f6. 21. g5:f6, Hb4—f4. 22. He3:f4, e5:f4. 23. Gd3:f5, Wd8—d6. 24. Gf5—h7+, Kg8—f8.

Król powinien odejść na h8, co prowadziło do nierozegranej po np. 25. Wh6, Wa—d8. 26. Gd3+, Kg8 27. Sc5, Sb4! itd.

25. Gh7—e4.

Nierozsądne posunięcie, dające czarnym szanse naprawienia poprzedniego błędu. Obie strony znajdowały się tu już w dużym niedoczasie.

25... Kf8—g8. 26. Ge4—h7+, Kg8—f8. 27. Sb3—c5.

Ten ruch wydaje się być wygrywającym. Najlepszą odpowiedzią czarnych byłoby 27... W:f6, ale po 28. Sd7+, Ke7. 29. S:f6, K:f6. 30. Ge4 białe powinny wygrać.

27... Wa8—e8. 28. Sc5—d7+, Wd6:d7. 29. Gh7—f5, We8—e1+.

Zagrożone matem czarne muszą oddać jedną z wież.

30. Wh1:e1, Wd7—d6. 31. We1—e4, Sc6—d4. 32. Gf5—c8.

Oczywiście nie 32. W:f4?? Se2+.

32... b7—b6.

Jeżeli 32... S:c2, to 33. K:c2, Wc6+. 34. Kb3, W:c8. 35. W:f4 również z przegraną partią dla czarnych.

33. Gc8—a6.

Grozi 34. W:f4.

33... Sd4—e6. 34. Ga6—c4, Se6—c5. 35. We4:f4, Sc5—d7.

Albo 35... S:a4. 36. G:f7, S:b2. 37. Gb3, a4. 38. K:b2, a:b3. 39. K:b3 z łatwą wygraną.

36. g2—g4, Wd6:f6.

Jeżeli 36... S:f6 to 37. G:f7, K:f7. 38. g5.

37. Wf4:f6, Sd7:f6. 38. Kc1—d2, Sf6—d7. 39. Kd2—e3, Sd7—e5. 40. Gc4—e2, Kf8—e7. 41. Ke3—e4 i czarne poddały się.

(Uwagi mistrza klasy międzynarodowej C. H. O'D. Alexandra według „B. C. M.").

722.

PRZYJĘTY GAMBIT HETMANA

grany na turnieju międzynarodowym w Nowym Yorku rb.

NAJDORF FINE

1. d2—d4, d7—d5. 2. c2—c4, d5:c4. 3. Sg1—f3, Sg8-f6. 4. e2—e3, e7—e6. 5. Gf1:c4, c7—c5. 6. 0 - 0, a7—a6. 7. Hd1—e2, c5:d4.

Częściej grywano w tej pozycji 7...Sc6, albo 7...b5. Ruch w tekście, wchodzący ostatnio coraz bardziej w modę, ma na celu jak najszybsze wyjaśnienie sytuacji w centrum (zwłaszcza, że w/g obecnego stanu teorii po 7...Sc6. 8...Sc3! obrona czarnych nie jest jednak tak prosta, jak mogłoby się wydawać) z dalszym ew. rozwinięciem hetmańskiego skoczka przez d7 na b6 itd.

8. e3:d4.

Mniej zobowiązujące byłoby w każdym razie 8. Wd1, co jednak prowadziło do bardziej „wyjałowionej" gry.

8. ...Gf8—e7. 9. a2—a4.

W rozegranej w następnej rundzie tego turnieju partii dr Euwe — Najdorf białe zagrały tu 9. Wd1, dopuszczając do 9. ...b5 i po 10. Gb3, Gb7. 11. a4 (teraz jest to już spóźnione), b4! 12. Sb—d2, 0 - 0. 13. Sc4, Sb—d7. 14. Sf—e5, a5 czarne osiągnęły doskonałą partię.

9. ...0 - 0. 10. Sb1—c3, Sb8—c6. 11. Wf1—d1, Sc6—b4. 12. Sf3—e5, Sb4—d5. 13. Wd1—d3?!

Typowo „najdorfowska", śmiała, ale i obosieczna koncepcja: białe ofiarowują piona d4, wzamian za jak najszybsze przerzucenie wieży na skrzydło królewskie, gdzie uda im się stworzyć szereg niebezpiecznych taktycznych gróźb. Zwykle grywano w podobnych pozycjach dotychczas Gg5 i Wa—c1 z mniej więcej równymi szansami.

13. ..Sd5—b4. 14. Wd3—g3, Hd8:d4.

Czarne przyjmują wyzwanie. Ale teraz białe rozwijają się z przerażającą szybkością.

15. Gc1—h6, Sf6—e8. 16. Wa1—d1, Hd4—c5.

Próba przeprowadzenia hetmana na obronę prawego skrzydła 16. ...Hh4? doprowadziłaby do natychmiastowej katastrofy po 17. Sg4! (grozi 18. Wh3) g:h6. 18. He5!!, albo 17. ...Hh5. 18. Sf6+! (słabsze, aczkolwiek również wystarczające byłoby 18. G:g7, S:g7. 19. Sf6+, G:f6. 20. W:g7+, G:g7. 21. H:h5) S:f6. 19. G:g7!! itd.

17. Gh6—f4.

Białe, ewakuując gońca z pola, na którym po Kh8 mógł znaleźć się w niebezpieczeństwie — bronią nim skoczka e5 i „rozwiązują ręce" swemu hetmanowi.

17. ...Sb4—c6 (?).

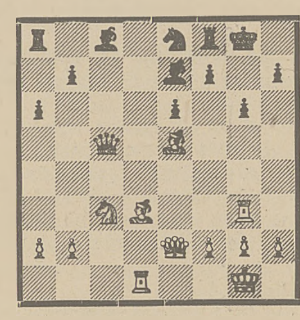
Znacznie lepsze było naszym zdaniem Se8—d6—f5, aby zneutralizować białopolowego gońca białych, który już wkrótce okaże się bardzo niebezpieczny, jak wykaże dalszy przebieg partii.

18. Gc4—d3!

Grozi już po prostu 19. G:h7+! K:h7. 20. Hh5+, Kh8. 21. Wh3 itd.

18. ...Sc6:e5. 19. Gf4:e5, g7—g6(?).

Bardzo dotkliwe osłabienie pól f6 i h6, za które czarne w rezultacie zapłacą w końcu jakością. Niezadawalające było również 19. ...f6, wobec 20. Gd4! wraz z 21. Wh3, najlepsze jednak, co najmniej praktyczne szanse obrony (przede wszystkim przed 20. G:h7+) dawało naszym zdaniem 19. ...f5, bez względu na osłabienie piona e6 i tak należało grać.

20. b2—b4!!

Piękna ofiara drugiego piona (a w konsekwencji jeszcze i trzeciego), mająca na celu odciągnięcie hetmana z 5-ej linii, z której atakował gońca e5. Nieprzyjęcie ofiary praktycznie nie wchodzi w rachubę, gdyż np. po 20. ..Hb6. 21. a5, Ha7. 22. Se4 koncentryczny atak białych figur na prawym skrzydle, przy zupełnym wyeliminowaniu z gry czarnego hetmana i bezczynności Wa8 i Gc8 — byłby, jeśli to możliwe, jeszcze silniejszy, niż w partii.

20. ...Hc5:b4 .21. Sc3—e4!

Pointe'a poprzedniego ruchu: mało aktywny dotychczas skoczek przyłącza się do ataku. Grozi przede wszystkim 22. Hh5 i 23. Wh3 (jeśli 23. ...g:h5, to 24. Wg3+, Sg7. 25. W:g7+, Kh8. 26. W:f7+ i znany „młynek"), a na 21. ...f5 planowały białe również 22. Hh5!! z następującymi pięknymi wariantami:

a) 22. ...f:e4? 23. W:g6+! h:g6. 24. H:g6+, Sg7. 25. H:g7 mat.

b) 22. ...Sf6? 24. W:g6+! h:g6 (24. ...Kf7. 25. W:f6++). 25. H:g6+, Kh8. 26. Sg5! i 26. Hh7 mat.

c) 22. ...Gf6? 24. W:g6+; h:g6. 25. Hg6+, Gg7 (25. ... Kh8. 26. S:f6). 26. Sg5, Wf6. 27. H:e8+ itd.

d) 22. ...Sg7! 23. Hh6! (niepoprawne 23. W:g6?, h:g6. 24. H:g6, ze względu na 24. ...Wf7). Wf7. 24. Wh3! Sh5 (24. ...Se8? 25. H:g6+!!). 25. W:h5! (grozi 26. H:g6+!) g:h5. 26. Sg5! Hb3! (jeżeli 26. ...G:g5, to 27. H:g5+, Kf8. 28. G:f5! z podwójną groźbą 28. Wd8 mat i 28. Gd6+, a jeżeli 27. ...W:f5, to 28. Wd8+ i mat przez 29. Hg7). 27. Wd2! G:g5. 28. H:g5+, Kf8. 29. G:f5! Gd7 (albo 29. ...W:f5. 30. Wd8+, Kf7. 31. Hg7 mat, względnie 29. ..Wd7. 30. Hf6+. Ke8. 31. Hh8+, Ke7. 32. Gf6+. Kf7. 33. Hg7 mat). 30. Gd6+. Ke8. 31. Hg8+, Wf8. 32. H:f8 mat.

21. ...Se8—g7!

Właściwie jedyna możliwa jeszcze odpowiedź.

22. Se4—f6+, Ge7:f6.

Natychmiast przegrywało 22. Kh8? 23. Wh3! h5. 24. S:h5! g:h5 (albo 24... f6. 25. S:f6+, Sh5. 26. W:h5+! z matem w 2 posunięciach). 25. Hh5+ i mat na h7, lub h8.

23. Ge5:f6.

Mimo wymiany skoczka atak białych jest nadal bardzo niebezpieczny.

23... Hb4—f4.

Po tym ruchu zyskują białe dodatkowo cenne tempo, umożliwiające im przeprowadzenie czarnopolowego gońca na jeszcze aktywniejszą pozycję i w rezultacie zdobycie jakości. Czarne prawdopodobnie sądziły, że 26-ty ruch przeciwnika nie będzie możliwy. O na prawdę zadawalającą obronę nie było już jednak łatwo: jeśli np. 23... Hc5. 24. Hb2, Sf5 (24... Sh5. 25. Wg5) to 25. Wc1! Hd6. Wh3 z bardzo silną groźbą. 27. g4. Figury czarne nie grają.

24. He2—b2, Sg7—h5.. 25. Gf6—g5, Hf4—c7. 26. Gg5—h6! e6—e5.

Jakość jest nie do uratowania. Odejście wieży na e8, lub d8 przegrywa z miejsca po 27. Ge2! i czarne tracą skoczka.

27. Wd1—c1! Hc7—e7. 28. Gh6:f8, Kg8:f8. 29. Wg3—e3.

Materialnie czarne nie stoją jeszcze źle, ale są nadal nierozwinięte, pozycja ich króla jest nieco osłabiona, a białe wieże opanowują całą szachownicę. Ostatnią fazę, egzekucję, przeprowadzają białe bardzo energicznie i dokładnie.

29... Sh5—f4. 30. Gd3—f1, Gc8—f5?

Niedoczas! (W Nowym Jorku grano przy bardzo dziwnej kontroli czasu: po 30, 50, 70 itd. posunięciach, w tempie 20 posunięć na 1 godzinę). Należało oczywiście obronić piona przez 30... f6.

31. We3:e5, He7—g5. 32. g2—g3! Sf4—e6. 33. We5—e3, Kf8—g8. 34. Hb2:b7, Hg5—d8. 35. Gf1:a6, Se6—d4? 36. Ga6—c4! Gf5—d7? 37. Wc1—d1 i czarne poddały się, gdyż tracą jeszcze figurę.

Ostra, bojowa partia, z ogromną siłą przeprowadzona prze białe.

Godzi się jednak nadmienić, że nie zawsze wypad wieży przez d3 na g3 w tym debicie prowadzi do takiego wyniku. Podobna eskapada kończy się czasem fiaskiem, jak to np. miało miejsce w pouczającym zakończeniu cytowanej partii dr Euwe —Najdorf, gdzie dalszy ciąg był następujący: 15. Wd3, Sb6! 16. Wg3, S:c4. 17. G:c4, Se4! 18. Wg4! Sd6. 19. Gb3, Gf6. 20. Wf4 (wieża spaceruje, a czarne spokojnie przegrupowują się). Wc8. 21. Ge3, We8. 22. Wd1, Gd5! 23. Gc2, g6. 24. Wg4, Sf5! 25. G:f5, e:f5 26. Wg3 (wieża ta robi już ósme posunięcie...) Gb3! 27. Wa1, f4! 28. G:f4, H:d4. 29. He3, H:b2. 30. Wf1, G:a4 i białe poddały się.

(Uwagi St. Gawlikowskiego).

723.

GAMBIT HETMANA

grany na turnieju międzynarodowym w Nowym Jorku rb.

RESHEVSKY GUIMARD

1. d2—d4, Sg8—f6. 2. c2—c4, e7—e6. 3. Sb1—c3, d7—d5. 4. c4:d5

Ulubiona w ostatnich czasach przez Reshevsky'ego wczesna wymiana centralnych pionów, mająca na celu przede wszystkim uniknięcie raz na zawsze wszelkich komplikacji i powikłań, związanych z pionem c4, oraz ew. tendencję do szybkiego zaostrzenia gry przez różnostronne roszady.

4. ...e6:d5. 5. Gc1—g5, c7—c6. 6. Hd1—c2, Gf8—e7. 7. Sg1—f3, Sb8—d7. 8. e2—e3, Sf6—h5.

Nieszczęśliwa idea, posunięcie to jest zdecydowanie przedwczesne. Najlepsze jest tu, jak wiadomo ostrożne, zapobiegawcze 8. ...h6 i czarne mogą wyrównać, nawet bez specjalnego trudu.

9. h2—h4?!

Bardzo ostre i ciekawe posunięcie, które czarne prawdopodobnie oceniły dość powierzchownie.

9. ...f7—f6?

Jeżeli 9. ...h6, to 10. g4, h:g5. 11. h:g5! G:g5. 12. g:h5 z bardzo obiecującą grą białych. Ruch w partii wydaje się jednak nową omyłką, gdyż prowadzi do wielkich powikłań, których czarne, jak się zdaje — pragnęły uniknąć. Można było pogodzić się z losem i wrócić Sh5—f6, po czym h7—h6 (wstrzymując się oczywiście od krótkiej roszady) i ruch h2—h4 mógłby może koniec końców okazać się ostatecznie mało celowym.

10. g2—g4?!

Druga przykra dla czarnych niespodzianka. Białe trzeba przyznać grają nieco „na psychologię", licząc, że zaskoczony tak śmiałą grą partner nie będzie miał odwagi pójść na najostrzejsze warianty...

10. ...Sd7—f8?

i taktyka ta dała owoce!

Bardzo niebezpieczne byłoby przyjęcie ofiary piona przez 10. ...f:g5. 11. g:h5, g:h4, ze względu na 12. Gd3, Sf6. 13. Wg1! i jeśli 13. ...0 - 0? to 14. h6, g6. 15. G:g6!, a jeżeli 13. ...Sh5, to po prostu 14. G:h7 ze zdemolowaniem królewskiego skrzydła czarnych.

Lepsze jednak bezsprzecznie od ruchu w partii, chociaż prowadzące do nieobliczalnych powikłań było 10. ...f:g5. 11 .g:h5, g4! 12. Se5, S:e5. 13. d:e5, G:h4 i jedynie zapewne w ten sposób można było spróbować wykazać niewątpliwe ryzyko 9 i 10 posunięcia białych.

Po bojaźliwym, pasywnym ruchu w partii uzyskują białe niebezpieczną inicjatywę.

11. g4:h5, f6:g5. 12. h4:g5, Ge7:g5. 13. Sf3—e5! Gg5—f6. 14. 0 - 0 - 0, Hd8—e7. 15. f2—f4, Gc8—e6. 16. e3—e4! d5:e4?

Poważny błąd, ułatwiający białym prowadzenie ataku na otwartych liniach centralnych. Natychmiastowe zabezpieczenie króla za pomocą 16. ...0 - 0 - 0, aczkolwiek też nie pozbawione słabych stron — było jednak prawdopodobnie najlepszą szansą.

17. d4—d5!!

Piękny i bardzo silny przełom. Po 17. ...G:d5 następuje 18. S:d5, c:d5. 19. Gb5+ itd., a po 17. ...Gf5 grają białe po prostu 18. d6! Hd8 (18. ...He6? 19. Gc4) 19. S:e4 i czarny król w centrum nie obroni się długo.

17. ...Gf6:e5. 18. f4:e5, Ge6—g4.

Po 18. ...G:d5. 19. S:d5, c:d5. 20. Gb5+, Kf7. 21. W:d5 czarnym trudno będzie odparować groźbę 22. Hh3 i 24. Wd7+, a w wyniku 18. ...Gf5 grałyby białe 19. d:c6, b:c6 (19. ...Hg5+. 20. Kb1, e3. 21. Gd3, G:d3. 22. H:d3) 20. S:e4! np. 20. ...H:e5. 21. Sd6+, H:d6. 22. H:f5 z łatwo wygraną pozycją.

19. Gf1—e2, Gg4:e2. 20. Hc2:e2

Partia czarnych jest bardzo trudna. Po 20. ...H:e5 nastąpi 21. S:e4 z groźbą 22. Sd6+, długa roszada również nie wygląda specjalnie bezpiecznie ze względu na 21. b:c6 (chociaż kto wie, czy nie była ona jeszcze i teraz najmniejszym złem...), czarne postanawiają jednak zaroszować krótko, co daje pewne widoki na obronę, ale przy bezbłędnym dalszym prowadzeniu gry, co w tej partii się nie ziściło...

20. ...Sf8—d7. 21. He2:e4, 0 - 0. 22. e5—e6! c6:d5.

Jeżeli 22. ...Sf6? to 23. d6! S:e4. 24. d:e7 itd., a na 22. ...Sc5 planowały białe zapewne 23. Hb4, a5. 24. Ha3 z groźbą 25. Se4, a jeśli 24. ...c:d5, to 25. S:d5 — zawsze z ogromną przewagą.

23. Sc3:d5, He7—g5+. 24. Kc1—b1, Sd7—c5?

Grając prawidłowo 24. ...Sf6! mogły jeszcze czarne stawić bardzo poważny opór, a może nawet ocalić partię (25. S:f6+, H:f6!), gdyż w pozycji białych nie udało nam się jednak znaleźć nic forsownego, mimo potężnego, wolnego piona. Po błędzie w partii walka kończy się szybko.

25. He4—c4! Wa8—c8. 26. e6—e7, Wf8—e8.

W wypadku 26. ...Wf5 rozstrzyga 27. H:c5!

27. Sd5—f6+ i czarne poddały się, ze względu na 27. ...Kh8. 28. S:e8, W:e8. 29. Wd8 itd.

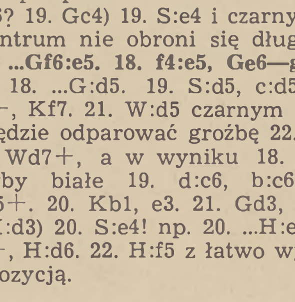
Oryginalna i żywa partia, w której jednak czarne nie stawiły należytego oporu.

(Uwagi St. Gawlikowskiego)

CIEKAWE POZYCJE

Poniżej podajemy dwie pozycje z partii Gadalińskiego, rozegranych w turnieju o mistrzostwo Łodzi, ilustrujące taktyczne walory nowego mistrza miasta.

Pozycja pierwsza pochodzi z partii **Geller — Gadaliński,** granej 24.III rb.

Ostatnim ruchem białych było 10. Gc1—e3. Teraz Gadaliński wciąga przeciwnika w doskonale zamaskowaną zasadzkę:

10... Sc6:d4! 11. Hd1:d4, d6—d5! 12. Gc4—e2.

Należało odejść gońcem na b3, nie obawiając się posunięcia Sf6—g4, z którego wynikające groźby można było odparować ruchem 12. Kg1—h1 i czarne nie mogą grać Gc5 ze względu na H:g7. Również i inne motywy ruchu Ge2 były nieuzasadnione, co wyjaśni się później. Oczywiście bicie na d5 nie wchodziło w rachubę, gdyż czarne zdobyłyby figurę posunięciem Gc5 i następnie wymianą na e3 itd. Również ofiara hetmana (po 12. e:d5 Gc5. 13. H:c5, W:c5. 14. G:c5) była nieprawidłowa, gdyż ruchem 14... Hc7 czarne zdobyłyby jeszcze jednego z gońców.

12... Ge7—c5

Białe wpadły już w pułapkę i tracą conajmniej piona.

13. Hd4—d3.

Po 13. Hd2 czarne nie biorą odrazu piona e4, grając uprzednio 13... Hb6.

13... d5:e4. 14. Sc3:e4.

Geller ciągle jeszcze nie widzi podstępu.

14... Sf6:e4. 15. Hd3:e4, Gd7—c6. 16. He4—e5, Hd8—d5!!

Już w 9 posunięciu czarne miały na oku ten ruch! Grozi mat na g2 i wymiana hetmanów ze zdobyciem figury. Gdyby goniec stał na b3 kombinacja ta byłaby niemożliwa, a posunięcie 16... Hd2? — błędne wobec

17. Gf2!

17. Hd4:g7.

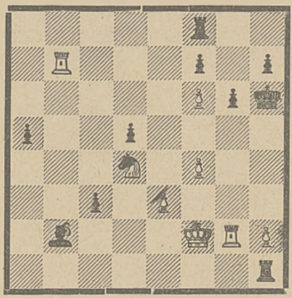
Na 17. H:d5 nastąpi 17... G:e3+ i 18... G:d5.

17... Gc5:e3+. 18. Kg1—h1, Ge3—d4 i czarne wygrały.

Patrz diagram wyżej

Druga pozycja powstała w partii **Gadaliński — Witkowski,** granej 28.III rb.

Pozycja powyższa wytworzyła się po 41 posunięciu czarnych i partia została odłożona. **Białe (Gadaliński)** zapisały do koperty posunięcie.

42. Wb7—b5.

Przewaga czarnych nie ulega wątpliwości. Niebezpiecznego piona f3 można w każdej chwili zlikwidować ruchem c3—c2 lub manewrem Wf8—a8—a6, względnie Wc8, Sc2, Wc6. Czarne zagrały jednak

42... a5—a4. 43. Wb5:d5, Wf8—a8.

Czarne igrają z ogniem, nie widząc groźby przeciwnika. Jeszcze teraz 43... c3—c2 utrzymywało przewagę.

44. Wd5—g5! Wa8—a6.

Jeszcze można było próbować 44... c2, co w jednym z wariantów dawało szanse. Białe grają wówczas 45. W5—g3!, a nie tak jak w partii, gdyż po 45. Sf5+ nastąpiłoby g:f5. 46. W5—g3, Wf1+. 47. Ke2, We1+ i białe muszą zgodzić się na remis, bo próba wygrania nic nie daje, np. 48. Kd3, c1S+! 49. Kc4, Wc8+. 50. Kb5 (50. Kb4 Sd3+) W:e3 51. W:e3 Wc3. 52. W:c3, G:c3. 53. Wc2, Gd4!!. (lepsze niż 53... G:f6. 54. W:c1, a3. 55. Wc6 itd.) z szansami na wygraną u czarnych.

Po posunięciu w partii Gadaliński matuje najdalej w pięciu pos.:

45. Sd4—f5+!! g6:f5. 46. Wg5—g3 i czarne poddały się.

(Omówienie i analiza mistrza klasy międzynarodowej K. Makarczyka)

WIADOMOŚCI Z KRAJU I ZE ŚWIATA

TURNIEJ DRUŻYNOWY O WEJŚCIE DO I LIGI

W dniach 30 czerwca i 1 lipca 1951 r. odbyły się w Łodzi rozgrywki o wejście do I Ligi szachowej między czterema drużynami, które zwyciężyły w grupach II Ligi.

Rozgrywki odbywały się w Ośrodku Szkolenia Zawodowego Zarządu Głównego Zw. Zaw. Pracowników Przem. Włókienniczego przy Placu Zwycięstwa 13.

W turnieju wzięły udział:

1. „Spójnia" — Bydgoszcz w składzie: mistrz Szapiel, Chybicki, Kowalski, Bratoszewski, Barche, Jankowski, Jagodziński (junior) i Ćwikielowa:

2. „Kolejarz" — Warszawa, w składzie: mistrz Gawlikowski, Szukszta, Leszczyński, Szulce, Grąbczewski, Nowicki, Pawlas (junior) Wojciechowska, rezerwowy Dziewiałtowski.

3. Woj. Dom Kultury — Katowice, w składzie: kandydat Sojka, Bolesławski, Fujarski, Szeląg, Marszałek, Przybyszewski, Kepler (junior), Wiewiórkowska.

4. Pow. Dom Kultury — Rzeszów, w składzie: W. Nahlik, Raunek, Kober, Jędrzejewski, Byrtek, Zybura, E. Nahlik (junior), Sidorówna.

Rozgrywki dały następujące wyniki:
I runda (sobota rano).
„Spójnia" — WDK Katowice 5½ : 2½.
WDK Katowice — „Kolejarz" 4½ — 3½.
II runda (sobota po południu).
WDK Katowice — „Koleparz' 4½ — 3½.
„Spójnia" — PDK Rzeszów 5½ : 2½.
III runda (niedziela rano).
„Kolejarz" — „Spójnia" 4 : 4.
PDK Rzeszów —— WDK Katowice 3½ : 4½.

W ostatecznym wyniku 1. miejsce zajęła „Spójnia" Bydgoszcz 15 punktów, 2. „Kolejarz" Warszawa 14½ p. — obie te drużyny uzyskały awans do I Ligi. — 3. WDK Katowice 11½ p., 4. PDK Rzeszów 7 p.

Cały turniej odbył się w zgodnej atmosferze, bez zatargów i protestów. Zawodnicy grali ambitnie i starannie. Indywidualnie na pierwszej szachownicy najlepszy wynik uzyskał mistrz Gawlikowski 2½ (wygrał z Szapielem i Nahlikiem, zremisował z Sojką), drugim był mistrz Szapiel (wygrane z Sojką i Nahlikiem, przegrana z Gawlikowskim).

100% — wyniki (3 punkty) uzyskali: na II szachownicy Bratoszewski (Spójnia — Bydgoszcz) i na VII szachownicy junior Jagodziński (Spójnia — Bydgoszcz).

Wśród kobiet najlepszy wynik uzyskała Wojciechowska („Kolejarz — Warszawa) 2½ p.

Sprężystym i energicznym kierownikiem turnieju był ob. Furs Stefan, Komisję Arbitrów stanowili: ob. ob. Makarczyk, Gadaliński i Piechota.

Komitet Organizacyjny w składzie: ob. ob. Hermanowa, Gadaliński, Domański, Szymański, Witkowski, Karkowski i Piechota wywiązał się ze swych zadań wzorowo, zapewniając uczestnikom oprócz dogodnych warunków gry, dobre noclegi i doskonałe wyżywienie.

Delegatem Sekcji Szachów G. K. K. F. był ob. Duda Jerzy, z ramienia W. K. K. F. w Łodzi: ob. Olszewski Tadeusz.

Publiczności mało.

(J. Duda)

KRONIKA KRAJOWA

WROCŁAW. — Sekcja szachowa wrocławskiego AZS-u przejawia żywą działalność. W czasie od 2 do 22 lipca zorganizowała w Zarzeczu obóz treningowy dla swej I i II drużyny. Kierownikiem obozu był kol. Jerzy Arłamowski, trenerem — mistrz Błaszczak,

Na obóz wyjechało 12 zawodników wraz z juniorem i kobietą. Program obozu przewidywał zajęcia praktyczne, zajęcia teoretyczne oraz trening sportowy. W czasie trwania obozu szachiści AZS-u wyjeżdżali kilkakrotnie do okolicznych PGR-ów, biorąc udział w akcji żniwnej. W ramach współpracy z wsią nauczono grać w szachy 32 osoby, w tym 12 kobiet.

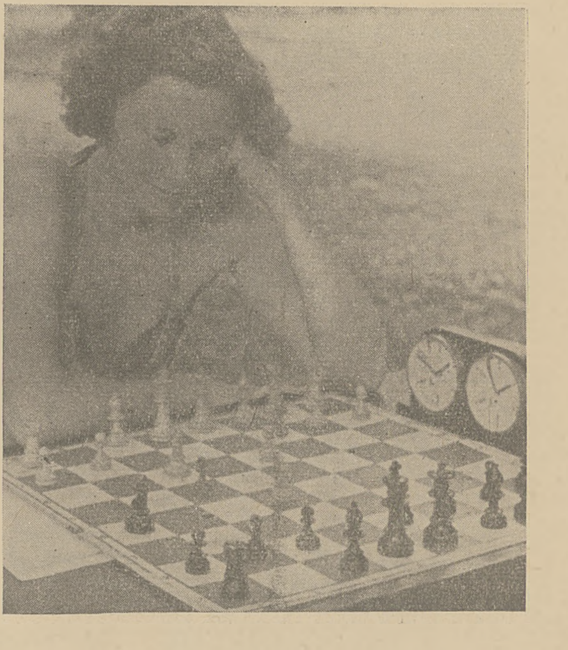
W czasie trwania obozu rozegrany został turniej klasyfikacyjny z udziałem mistrza Błaszczaka i członków I drużyny AZS — Wrocław. Wyniki turnieju są następujące: 1 — 2. Arłamowski Jerzy i Reichbach Marian po 7 pkt., 3. Błaszczak Czesław 6½, 4 — 5. Żywień Michał i Gerasimowicz Zenon po 4½, Gładysz Stanisław 4 oraz Batorowicz Jerzy 2½.

Podczas obozu mistrz Błaszczak wygłosił cykl wykładów strategii szachowej.

Współpraca z wsią zaznaczala się jednak nie tylko na polu szachowym. Obozowicze kilkakrotnie pomagali w żniwach w spółdzielni produkcyjnej Nienowice — Sosnica w pow. Jarosław oraz w PGR Cząstkowice, zacieśniając w ten sposób więzy przyjaźni pomiędzy miastem i wsią.

W okolicznych wsiach członkowie obozu wygłaszali referaty na temat akcji skupu zboża oraz odbywającego się właśnie w Berlinie III Zlotu Młodych Bojowników o Pokój.

Obok zajęć szachowych przeprowadzono kurs ideologiczny, w którym wzięli udział wszyscy członkowie obozu.

Tamara Panasik uczestniczka obozu

Na obozie akademicy zdobyli dalsze normy do SPO. I tak przeprowadzono próby do trójboju lekkoatletycznego, biegi średnio i długodystansowe. Ponadto codziennym wypoczynkiem po grze w szachy były rozgrywki w siatkówkę i w ping-ponga. W turnieju ping-pongowym pierwsze miejsce zajął Batorowicz, tuż za nim znalazł się Reichbach.

Uczestnicy obozu

Wszyscy uczestnicy obozu jednogłośnie przyznali, że na obozie znacznie podnieśli swój poziom gry oraz pogłębili wiedzę teoretyczną. Kierownictwo sekcji szachowej planuje w związku z tym zorganizowanie podobnego obozu w zimie w Karpaczu.

Dobrze by było, gdyby inne sekcje szachowe poszły za przykładem wrocławskich studentów, organizując podobne obozy. Dotychczas bowiem widzieliśmy obozy dla piłkarzy, bokserów, siatkarzy itp., nigdy natomiast nie organizowano obozów dla szachistów. Wrocławski AZS przełamał wreszcie ten zwyczaj, dając przykład innym sekcjom.

Turniej o akademickie mistrzostwo Wrocławia odbył się pod protektoratem Rektora UiP Kulczyckiego, który ufundował puchar przechodni.

Tytuł mistrza zdobył zeszłoroczny zwycięzca J. Arłamowski (10 p.) przed Korczem (10), Reichbachem 9½, Batorowiczem 9½, Gładyszem 9, Żywieniem 8½ p. itd. Na zakończenie turnieju kol. Arłamowski rozegrał seans gry jednoczesnej na 30 szachownicach z członkami klubu szachowego przy Liceum Pedagogicznym — z wynikiem 29½:½.

W maju, w sali widowiskowej MDK we Wrocławiu odbył się mecz na 50 szachownicach między reprezentacją AZS — Wrocław a reprezentacjami pięciu klubów dolnośląskich. Celem imprezy było umasowienie szachów na Dolnym Śląsku. Zainteresowanie meczem było bardzo duże. Zwycięzcy otrzymali puchar, ufundowany przez Redakcję „Słowa Polskiego". Zwyciężył AZS w stosunku 27:23.

W dniach 31.6 i 1.7 odbył się we Wrocławiu trójmecz drużyn akademickich, zorganizowanych przez AZS — Wrocław na cześć Zlotu Młodzieży w Berlinie. W trójmeczu wzięły udział drużyny AZS — Wrocław, AZS — Gliwice i Kolejarz — Wrocław Wynik trójmeczu: AZS — Gliwice 13 p., AZS — Wrocław 12, Kolejarz — Wrocław 5 p.

TURNIEJ SZACHOWY W PGR — LEGNICA.

Staraniem J. Jaszczuka odbył się w sierpniu turniej szachowy o indywidualne mistrzostwo kolonii PGR rejonu Legnica.

W turnieju brało udział 15 szachistów, dzieci robotników PGR. Po zaciętej walce mistrzostwo zdobył J. Piwowarski, wicemistrzem został R. Kisiak. Trzecim był Kolpi, czwartym— Z. Pleśniarski.

Wszyscy czterej otrzymali w czasie pożegnalnego „ogniska" kolonijnego nagrody książkowe.

ŻYCIE SZACHOWE W ZSRR

Impreza o „Puchar Moskwy"

Od szeregu lat przeprowadza się w Moskwie masowe turnieje drużynowe klubów fabrycznych, zakładów i instytutów naukowo - badawczych o „Puchar Moskwy".

W tym roku w imprezie wzięło udział 75 drużyn. W finale spotkali się szachiści moskiewskiego Metropolitaine'a i jednego z instytutów Min. Elektrowni. Walka nie dała rezultatu: zakończyła się remisem 4:4. Trzeba było powtórzyć mecz. Tym razem szachiści Instytutu osiągnęli zwycięstwo w stosunku 6:2, zdobywając puchar.

Mistrzostwa stow. „Lokomotiv"

W dzień święta pracowników kolei żelaznych w Moskwie zorganizowano spotkanie dwóch najsilniejszych drużyn stow. „Lokomotiv" — kolektywów Moskwy i Leningradu.

Mając na czele współtowarzysza Czygorina — zasłużonego mistrza Dus-Chotimirskiego, kolejarze stolicy zwyciężyli w tym spotkaniu z wynikiem 27½:17½. W klubie szachowym im. Gorkiego wręczono im puchar Centralnej Rady stow. „Lokomotiv".

Mistrzostwa stow. „Nauka"

W Odessie odbyły się mistrzostwa stow. „Nauka", będącego, jak wiadomo, championem radzieckich zw. zaw.

W męskim turnieju na pierwsze miejsce wyszedł mistrz międzynarodowy E. Heller. Uzyskał on doskonały wynik, zdobywając 10 punktów z 12 możliwych. Drugim był mistrz leningradzki Żuchowicki (9 p.), trzecim — mistrz międzynarodowy Ałatorcew (7½).

W turnieju kobiecym wysoką klasę wykazała aspirantka Moskiewskiego Uniwersytetu Olga Kackowa. Zajęła ona pierwsze miejsce z rezultatem: 6 pkt. na 7 możliwych. Drugą była szachistka leningradzka Wolpert — 5½, a dopiero trzecie miejsce zajęła mistrzyni kraju Zworykina, mająca 5 pkt.

Tradycyjna impreza

W Kownie odbyło się tradycyjne spotkanie między drużynami Kowna i Wilna. Mecze te przeprowadzane są corocznie w rocznicę oswobodzenia Litwy przez Armię Radziecką.

W bieżącym roku w spotkaniu brało udział 200 zwolenników sztuki szachowej — po 100 w każdej drużynie. Uporczywa walka zakończyła się zwycięstwem drużyny Kowna w stosunku 59½:40½.

Sukces mistrza Chołmowa

W Wilnie odbyły się mistrzostwa stow. „Spartak". W mistrzostwach wzięli udział najlepsi szachiści stowarzyszenia.

Pierwsze miejsce i tytuł mistrza zdobył utalentowany mistrz Ratmir Chołmow, mając 12 p. z 14 możliwych.

Ostatnie sukcesy Chołmowa zaliczają go do grona najsilniejszych młodych szachistów kraju.

Oto niektóre dane o tym wybijającym się szachiście.

Chołmow ma 27 lat. Podczas wojny służył jako matros na Morzu Północnym. Młody marynarz brał udział w wielu śmiałych wyprawach. Na okręcie w wolnym czasie Chołmow zajmował się studiowaniem partii Czygorina, Alechina, Botwinnika, Smysłowa.

Po demobilizacji w 1945 r. Chołmow zaczął uczestniczyć w imprezach szachowych i szybko osiągnął dobre rezultaty. Już w 1947 r. zdobył tytuł mistrza.

Chołmow brał udział w międzynarodowym turnieju pamięci Czygorina w 1947 r. w finałach mistrzostw ZSRR w 1948 i 1949 r. Niedawno zajął on wysokie nagrodzone miejsce w półfinale mistrzostw krajowych 1951 r.

W mistrzostwach „Spartaka" drugim po Chołmowie był mistrz międzynarodowy Czechower (Leningrad), z 11 pkt. Trzecie i czwarte miejsce podzielili mistrzowie Sajgin (Brześć) i Tarasow (Kiszyniow) po 9 p.

Na dalszych miejscach: mistrz Nieżmietdinow (Kazań) i kandydat na mistrza Kiryłłow (Leningrad) po 8½, kandydat Czukajew (Wilno) 8, mistrz Wistaneckis (Wilno) 7.

W turnieju kobiecym pierwsze i drugie miejsce podzieliły Wojcik (Moskwa) i Golberg (Kijów). Obie zdobyły po 13 pkt. z 16 możliwych.

Nagroda im. Czygorina

Drużyny 48 miast i rejonów Moskiewskiego obwodu uczestniczyły w tradycyjnych rozgrywkach o nagrodę przechodnią im. Czygorina.

Drużyna rejonu kucewskiego, wygrawszy mecz z drużyną miasta Mytisz, zdobyła nagrodę.

20.000 szachistów

W gazecie „Sowiecka Estonia" (Tallin) opublikowano niektóre dane o szachowej organizacji republiki. Obecnie jest w Estonii około 20.000 szachistów, zrzeszonych w stow. sportowych — czyli 100 razy więcej, niż w burżuazyjnej Estonii.

Szachy stają się ulubioną grą narodową, nie tylko w miastach, ale i wśród włościan. W ostatnich kołchozowych mistrzostwach Estonii grało 3000 zwolenników szachów.

Masowość ruchu szachowego spowodowała podwyższenie poziomu gry, wyłoniła nowe talenty. W ostatnich dwóch — trzech latach w Estonii zjawiło się nie mało kandydatów na mistrza. Doskonale grają: dwudziestoletni mistrz republiki Ney, młodzi szachiści Pitksaar, Uusi, Tarwe, Kikle i inni.

W języku estońskim wyszedł szereg książek, pomocy do nauki teorii. Autorem tych wydawnictw jest popularny estoński arcymistrz, jeden z najlepszych współczesnych szachistów, Paweł Keres.

KRONIKA ZAGRANICZNA

ANGLIA.

W Westminster odbył się 16 czerwca mecz propagandowy na 500 szachownicach: północny brzeg Tamizy przeciw brzegowi południowemu (zakończony wynikiem 258½ : 241½ dla Północy).

HISZPANIA

W małym turnieju w Victoria zwyciężył Rossolimo (6½ p. z 7) przed Prinsem 6. 3. Barendregt 4½, 4. Orban 4, 5. Arrupe 3 i t. d.
Międzyn. turniej w Gijon: 1. Euwe 8 p., 2. Pilnik 7,5 p. 3. Rossolimo 7, 4. Prins 6½, 5—6. Melima i Pomar po 6, 7—8. Toran i Wood po 3½, 9. Rico 3, 10—11. Diaz i Rodriguez po 2.

U. S. A.

1 listopada ma się rozpocząć mecz Rzeszewski — Najdorf. Mecz będzie się składał z 20 partii, z których 10 ma być rozegranych w Buenos-Aires, a pozostałe w New Yorku.

ARGENTYNA.

Rezultaty turnieju pam. R. Grau 1. Benkö 9, 2. Wexler 7½, 3—5. Casas, J. Bolbocham i Luckis po 6½, 6. Martin 5½, 7. Sanguinetti 5, 8—10. Huguet, Marini i Schoncron po 4½, 11. Beretta 4, 12. Reinhardt 2.

Rezultaty turnieju w Santa Fe: 1—2. Marini i Sanguinetti po 5½, 3. Rossetto 5, 4. Wexsler 4, 5. Vera 2½, 6—7. Sanchez i Ramirez po 2, 8. Burgalat 1½.

AFRYKA POŁUDNIOWA.

Mistrzostwa Afryki Południowej: 1. Heidenfeld 11 (z 14), 2 Kirby 9½, 3. Treiter 9, Kolnik 8½, Wolpert 7¼, i t. d.

SZWAJCARIA.

Został tu rozegrany ciekawy mecz między mistrzynią Francji Chaudé de Silans a mistrzem szwajcarskim Grobem. Zwyciężył Grob 5½ : 2½.

Mistrzostwa Szwajcarii: 1. Grob 8½, 2. Lob 8, 3. Kupper 7, 4. Hennebergerg 6½, 5. Batchinski 6, 6—9. Emden, Janda, Morel i Müller po 5, Hedinger 4, Schürman 3½, 12. Naegeli 2½.

FRANCJA.

Mecz Paryż — Barcelona wygrali szachiści francuscy 11:9. Na pierwszych dwu szachownicach Bernstein wygrał obydwie partie z Medina, a Tartakower zremisował obydwie z Llado.

WŁOCHY.

Rezultaty turnieju w Reggio Emilia: 1. Czerniak 9, 2. Steiner 8, 3. Romani 7½, 4. Paoli 6, 5—6. Keller i Norcia po 5½, 7—8. Canal i Rellstab po 5, 9. Ceccato 4½, 10—11. Milin i Wade po 4, 12. Siveri 2 p.

W Wenecji rozegrano turniej kobiecy (eliminacje przed mistrzostwami świata) z wynikiem: 1. Heemskerk 6, 2. Bruce 5. 3 — 4. Rinder i Benini po 4½, 5. Cvenkel 4, 6. Roodzant 3½, 7—8. Russers i Jovanowic po 3, 9. Velat 2½.

K. MAKARCZYK

HISTORIA PEWNEGO FINISZU

(dokończenie)

Inna partia ze „sławetnego" finiszu, a mianowicie partia **Makarczyk — Gadaliński** miała przebieg zbliżony do poprzednich. Mamy tu jeszcze bardziej rażący błąd, popełniony przez mego mistrzowskiego przeciwnika, dlatego też i tej partii nie mogę uważać za jakiś mój wyczyn

Początek był następujący:

1. d2-d4, d7-d5. 2. c2-c4, e7-e6. 5. Sg1-f3, Sg8-f6. 4. Sb1-c3, c7-c6. 5. e2-e3, Sb8-d7. 6. Gf1-d3, d5:c4. 7. Gd3:c4, b7-b5. 8. Gc4-e2, a7-a6. 9. e3-e4, b5-b4. 10. e4-e5, b4:c3. 11. e5:f6, Sd7:f6.

Można grać również 11... c:b2 lub 11... Gb4.

12. b2:c3, Gf8-d6. 13. 0-0, 0-0. 14. Gc1-g5, Hd8-a5?!

Być może lepsze było 14 Hd1-a4. Stan turnieju był taki, iż po zwycięstwie w tej partii zrównywałem się z Platerem, lokując się o 0,5 punktu za leaderem, przyszłym mistrzem Polski Balcarkiem. Gdy jednak Gadaliński postawił hetmana na a5 perspektywy wygrania wydały mi się złudą: przecież bicie na f6 nic nie daje, gdyż przeciwnik pozostanie z dwoma gońcami i swobodną grą figur.. Mimo poczucia zawodu spojrzałem z uznaniem na popularnego „Jasia", który za chwilę wyprowadzi gońca na b7, lub zagra spokojnie c6-c5 itd.

15. Hd1-c2, Gc8-b7 16. Wa1-b1, Wa8-b8. 17. c3-c4!

Po „solidnym", bo mniej więcej jednogodzinnym (!) namyśle zaświtał pomysł skomplikowania pozycji. Mój przeciwnik lepiej by zrobił, gdyby wcześniej zagrał c6-c5!

17 ....c6-c5. 18. d4-d5!

Ten ruch zawiązuje ostrą walkę z obustronnymi szansami, np. 18... e:d5. 19. G:f6, g:f6. 20. Hf5! i czarne muszą się dobrze zastanowić, czy grać Kg7, czy może Gc8 lub d:c4.

Białe mają w każdym razie szanse ataku, albo ratunek wiecznym szachem H:f6-g5† itd. Dlatego manewr c3-c4 i d4-d5 wydaje się dobry. I nagle, w tym miejscu mistrz Gadaliński... robi przeoczenie, przegrywając partię!

18... h7-h6?? 19. Gg5:f6, g7:f6. 20. d5:e6.

I czarne nie mogą odbić piona z powodu Hg6† itd.

20...Ha5-c7. 21. Hc2-f5, f7:e6. 22. Hf5:e6†, Kg8-h8 25. Sf3-h4, Hc7-c6.

Czarne bronią się pomysłowo: grozi zdobycie hetmana. Białe mogły zagrać 24. Hh3 zachowując znaczną przewagę, ale ostre posunięcie w partii również jest wystarczające.

24. Sh4-g6†, Kh8-g7. 25. Wb1:b7†, Wb8:b7.

Większy opór umożliwiłoby 25... H:b7 Białe mogłyby wówczas kontynuować 26. S:f8, G:f8. 27. Gf3 i jeśli np. 27... Hc8 to 28. H:c8, W:c8. 29. Wb1! Wd8! 30. Gd5 i białe powinny wygrać.

26. Sg6:f8, Wb7-e7. 27. Ge2-f3!

Na 27... W:e6 nastąpi 28. S:e6† i 29. G:c6, zaś na 27... G:h2† grają białe 28. K:h2, W:e6! 29. G:c6, W:c6. 30. Sd7, Wc7. 31. Sb6.

27... Hc6-b6. 28. He6-c8, Gd6-c7. 29. Gf3-d5 i czarne poddały się.

Podobnie jak w innych partiach „znakomitego finiszu" z Krystowskim wygrałem partię właściwie w kilkunastu posunięciach, wskutek grubego błędu przeciwnika.

W partii **Makarczyk — Krystowski** po posunięciach

1. d2-d4, Sg8-f6. 2. c2-c4, e7-e6. 3. Sb1-c3, Gf8-b4. 4. Hd1-c2, 0-0. 5. Gc1-g5, d7-d5 6. c4:d5, e6:d5. 7. e2-e3.

wytworzył się wariant wymienny Alechina w gambicie hetmana. Goniec b4 miałby lepszą pozycję na e7. Nie chcąc jednak cofać się gońcem Krystowski zagrał

7... c7-c5

W jaki sposób obalić to ryzykowne posunięcie, prowadzące do izolacji piona d5? „Książeczka" już się skończyła i trzeba kombinować samodzielnie. Goniec g5 jest dobrze wyprowadzony, ale odcięty od pola d2, nie można więc grać a2-a3, gdyż czarne wezmą na c3 i w razie odbicia pionem zagrają c:d4!, grożąc po c:d4 Ha5†, a w razie H:c3 również c:d4!! i Sc6!

8. d4:c5?!, h7-h6. 9. Gg5-h4, g7-g5?!

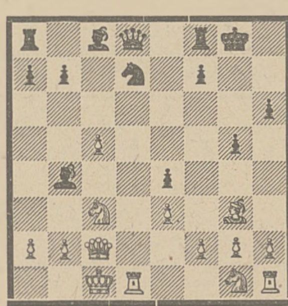
Czarne grają ostro i ryzykują osłabienie pozycji roszady, aby wykorzystać lepsze rozwinięcie i swobodę manewrowania swoich figur.

10. Gh4-g3, Sf6-e4. 11. Gf1-d3, Sb8-d7.

Można było również 11... Hd8-a5. Teraz należało grać spokojnie 12. Sg1-e2!, ale białe chcą „na siłę" osiągnąć „przewagę".

12. Gd3:e4?, d5:e4. 13. 0-0-0.

Oczekując na odpowiedź Krystowskiego, który namyślał się dość długo, rozpatrywałem przede wszystkim ruch 13... Hd8-a5, żałując iż po 14. S:e4, H:a2. 15. W:d7 jest niedobre. Chodziło tylko o to, czy przeciwnik odbije 15... G:d7. 16. Sf6†, Kg7. 17. S:d7, Wf-d8! 18. Ge5†, Kg8. 19. Sf6†, Kf8. 20. Gd6†, W:d6! Widziałem również remisowy wariant, co było pocieszające: 14. S:e4, H:a2. 15. W:d7, G:d7. 16. Sf6†, Kg7. 17. Hh7+, K:f6. 18. H:h6†, Kf5! 19. Hh7+, Kf6, lub 19... Kc6. 20. He4†, Kf6. 21. Ge5†, Ke7. 22. Gd6+! Kf6! i t. d.! Ale co będzie, jeśli przeciwnik najpierw wymieni na b1 hetmany, a potym odbije na d7 i następnie przez Wf-d8 i Wd1+ zwiąże skoczka i wieżę na 1-ej linii? Tymczasem nastąpiło

13... Gb4:c5?

Zupełnie nieoczekiwany ruch, gdyż białe nie liczyły na tak słabe posunięcie. Teraz rozgrywka przechyliła się odrazu na korzyść białych, i wszystkie ich „fuszerki" zostały „usprawiedliwione".

14. Sc3:e4, Hd8-a5. 15. Sg1-e2!

Nareszcie skoczek wyszedł i czarne nie mogą grać 15... H:a2 z powodu 16. W:d7! (16. S:c5-, Hb1† i na 17. Hb1 następuje H:b1† i S:c5 z groźbą Gf5†, zaś na 17. Kd2 — 17... Ha5† i t. d.) G:d7. 17. Sf6† i 18. S:d7 i t. d.

15... Gc5-e7. 16. Se2-c3, Sd7-f6. 17. Se4:f6†, Ge7:f6. 18. Wd1-d5! Ha5-b4!

Teraz można było zdobyć jakość ruchem Gd6, n. p. 19. Gd6, Hg4. 20. G:f8, H:g2?. 21. He4, Gh3. 22. H:g2, G:g2. 23 Wg1! i białe wygrywają.

19. a2-a3, Hb4-g4. 20. h2-h3, Hg4-c4.

Trochę lepsze było 20... He6.

21. Sc3-e4! Hc4:c2†. 22. Kc1:c2, Gf6-e7. 23. Gg3-d6, Gc8-e6. 24. Gd6: e7! Wf8-c8†. 25. Wd5-c5, Ge6-f5. 26. Kc2-d3, Gf5:e4†. 27. Kd3:e4, Wc8-e8. 28. Wc5-c7 i białe wygrały.

Najłatwiej ze wszystkich zwycięstw w Bielsku osiągnąłem wygraną w partii z Czarnotą i znowu bynajmniej nie dzięki mojej silnej grze.

W partii **Czarnota— Makarczyk** po posunięciach

1. d2-d4, d7-d5. 2. c2-c4, d5:c4. 3. e2-e3, Sg8-f6. 4. Sb1-c3

zamiast 4... c5 zagrałem słabo

4... e7-e5?

Tak to często bywa, gdy pamiętamy coś niedokładnie z podręcznika.

5. d4:e5, Hd8:d1†. 6. Ke1:d1??

Nieprawdopodobny błąd w szóstym posunięciu! Białe zagrały „a tempo", nie widząc ruchu

7... Sf6-g4

Teraz czarne osiągają lepszą partię, podczas gdy po 6. S:d1, Gb4†. 7. Sc3 raczej białe stałyby lepiej, ze względu na silne piony na skrzydle króla.

7. Kd1-e1, Sg4:e5. 8. f2-f4.

Inaczej nie można odebrać piona.

8... Se5-d3†. 9. Gf1:d3, e4:d3. 10. Ke1-d2, Sb8-c6. 11. Kd2:d3.

Może lepiej było 11. Sb5.

11... Gc8-f5†. 12. e3-e4.

Znacznie lepiej było odejść królem na e2.

12... 0-0-0. 13. Kd3-e2, Wd8-e8! 14. e4-e5.

Białe bez walki oddają piona. Na 14. Kf3 nastąpiłoby 14... Sd4†. 15. Ke3, Sc2†. 16.Kd3, S:a1. 17. e:f5, Wd8†! i t. d.

14... f7-f6. 15. Sg1-f3, f6:e5. 16. f4:e5, Sc6:e5. 17. Sf3-e5, We8-e5†. 18. Ke2-f3, Gf5-d7.

Od 12-go posunięcia białych partia ich jest przegrana. Nastąpiło jeszcze

19. Gc1-f4, Gd7-c6†. 20. Kf3-g3, We5-e6. 21. Wh1-g1?, Gf8-c5. 22. Wg1-e1, We6-g6†. 23. Kg3-h4, Gc5-f2† i po 30 pos. czarnych białe poddały się.

I znowu w partii z Panasewiczem po siódmym(!) posunięciu białych osiągnąłem przewagę w obronie nowo-indyjskiej!

W partii **Panasewicz — Makarczyk** po ruchach

1. Sg1—f3, d7—d5. 2. b2—b3, Sg8—f6. 3. Gc1—b2, g7—g6. 4. e2—e3, Gf8—g7. 5. c2—c4, 0—0. 6. Gf1—e2, c7—c5.

Cały dalszy przebieg partii zależał od tego, czy białe wezmą c:d5, czy zroszują. Pozornie ten ruch nie wygląda na błąd i Panasewicz „solidnie" zroszował:

7. 0—0?, d5—d4!

Teraz wychodzi na jaw, jak trzeba uważać na „odwrócone" warianty. Czarne wbijają klin na d4, podobnie jak to czyniły białe w zarzuconym wariancie partii indyjskiej. W ten sposób w 7-ym posunięciu czarne stoją lepiej, a w pozycji z przewagą terytorialną i silnym centrum czarne odrobią tempa rozwojowe.

8. e3:d4, Sf6—h5. 9. Sf3—e5.

Ten manewr powiększa przewagę czarnych.

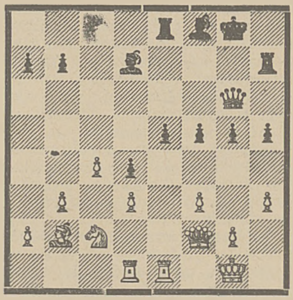
9. ...c5:d4. 10. Ge2:h5, Gg7:e5. 11. Gh5—f3, Sb8—c6. 12. Sb1—a3, Ge5—g7. 13. d2—d3, Sc6—e5. 14. Gf3—e2, f7—f5. 15. Sa3—c2, Se5—f7. 16. Ge2—f3, Sf7—g5. 17. Wf1—e1, Sg5:f3 . 18. Hd1:f3, e7—e5.

Partia jest strategicznie jasna. Czarne posiadają, dzięki klinowi na d4 i falandze e5, f5 itd. — przewagę w centrum i na skrzydle króla. Jedyną szansą oporu jest próba uruchomienia wąskiego skrzydła hetmana, na którym białe przeważają. Ale zdemoralizowane niefortunnym debiutem białe grają pasywnie i bez planu, pozwalając czarnym na spokojne ukończenie wszystkich przygotowań.

19. Wa1—d1, Wa8—b8. 20. Hf3—e2, g6—g5. 21. Gb2—a3, Wf8—f7. 22. Ga3—c1, Gc8—d7. 23. Gc1—a3, Hd8—f6. 24. Sc2—b4, Wb8—e8. 25. f2—f3.

Prędzej, czy później ruch ten był niezbędny.

25. ...Hf6—g6. 26. Ga3—b2, h7—h5. 27. h2—h3, Gg7—f8. 28. Sb4—c2, Wf7—h7. 29. He2—f2.

Po takich ultra-starannych przygotowaniach należało już do końca utrzymać się w roli „dusiciela". Czarne mogły zagrać f5—f4 i groźba g5—g4 zadecydowałaby, bez dopuszczenia przeciwnika do najmniejszej kontr-gry. Zamiast tego czarne zagrały:

29. ...g5—g4.

Zapewne i ten ruch po 30. f4, g:h3. 31. f:e5, Wg7 powinien doprowadzić do zwycięstwa, ale z praktycznego punktu widzenia jest on gorszy, gdyż czarne miały mało czasu do namysłu, a ożywające figury białych zmuszają do szybkiej i precyzyjnej gry.

Przeciwnik zresztą był tak pewien klęski, iż nie znalazł lepszego ruchu niż:

30: h3—h4.

po czym nastąpiło

30. ...g4—g3. 31. Hf2—e2, Hg6—f6 i białe się poddały, gdyż atak matowy jest nie do odparcia.

NOWE KSIĄŻKI SZACHOWE

Władysław Litmanowicz, OBRONA SŁOWIAŃSKA, wydawnictwo Głównego Komitetu Kultury Fizycznej, cena 7 zł 95 gr.

Niedawno ukazała się na rynku od dawna zapowiedziana 200 - stronicowa, źródłowa i poważna praca jednego z najlepszych dziś u nas znawców tego debiutu, omawiająca w sposób wyczerpujący dość popularne obecnie otwarcie, nazywane „ obroną słowiańską". Jak stwierdził autor w przedmowie jest ona owocem jego trzyletnich studiów. Poszły one po właściwej drodze, niełatwy temat został należycie „przetrawiony" i ostatecznie leży dziś przed nami praca nie wolna coprawda, jak każda rzecz ludzka, od pewnych usterek, dająca jednak dokładny obraz omawianego debiutu, tak pod względem analitycznym, jak historycznym, praca bezsprzecznie wartościowa, stanowiąca dalszą pozytywną pozycję w naszej ciągle jeszcze niestety zbyt skromnej literaturze fachowej Przyczyniło się do tego w poważnym stopniu bardzo estetyczne wydanie, dobry papier, druk, diagramy (ładne i bardzo czytelne), bardzo przejrzyste ujęcie całości w popularnym „słupku', mniej coprawda ekonomicznym, niż system notacji skróconej, jedynym jednak, pozwalającym bez znużenia studiować jakąkolwiek książkę szachową czytelnikowi raczej mało zaawansowanemu, a i do takich mamy nadzieję — książka ta dotrzeć powinna Z prawdziwym zawodoleniem podkreślamy również staranność i cierpliwość autora, który zawsze i wszędzie usiłował podać właściwe źródło, datę i miejsce narodzin danego wariantu, czy rozegrania danej partii, szczegół ważny, przybliżający do czytelnika omawiany temat, na który niestety nasi autorzy nie zawsze ostatnio zwracają należytą uwagę. Korekta, pięta Achillesowa wydawnictw szachowych, publikacji o składzie matematycznym — bez zarzutu. Więcej — może służyć za wzór dokładności i poczucia odpowiedzialności.

Zarzutów mielibyśmy nie wiele. Najważniejszym byłoby to, że praca z dziedziny teorii debiutów, którą jak wiadomo wzbogaca każdy poważniejszy turniej i której wobec tego łatwo grozi pewna dezaktualizacja — zbyt długo przeleżała się w drukarni i ukazawszy się w połowie bieżącego roku nie porusza szeregu interesujących inowacji, których kilka przyniosły turnieje roku ubiegłego, a przede wszystkim „Turniej Kandydatów" i drużynowe mistrzostwa ZSRR Mamy również pewne drobne zastrzeżenia co do partii przykładowych, przy których widzimy często bardzo coprawda wartościowe z historycznego punktu widzenia komentarze, które jednak bezsprzecznie należało na nowo naświetlić i zaktualizować.

Jako całość, solidnie wykonana robota, dziełko niewątpliwie przydatne dla szeregu naszych, zwłaszcza bardziej zaawansowanych szachistów — książka kpt. Wł. Litmanowicza — może liczyć na pełne powodzenie, byłoby jednak więcej niż wskazanym, aby stanowiła ona tylko część na znacznie szerszą skalę pomyślanej i przez kolektyw wykonanej większej pracy, obejmującej wszystkie dziś stosowane debiuty, pozycji poprostu niezbędnej na naszym rynku, na którą nasi szachiści czekają już od bardzo dawna, nie licząc oczywiście kilku drobniejszych prac, które siłą rzeczy nie mogły tej luki w sposób wystarczający i radykalny zapełnić.

Zamrad

B. Goździk i J. Wasyluk

HISTORYCZNY ZARYS DZIEJÓW GRY W SZACHY

4.

Z Indii gra w szachy dostała się do Persji, gdzie znano ją pod nazwą „Shatrenj', a następnie do Arabii. Rozpowszechniła się tam jako „Szatrandż". Jeden z poetów arabskich VII wieku Abu Suheir opisuje ciekawe zdarzenie, które miało rzekomo miejsce w pewnej osadzie na płaskowzgórzu Nidżed:

Wczesnym wieczorem szeik Said ben Hussein, właściciel państwa liczącego dwieście wielbłądów i osiemset dusz, kończył partię szachów, rozgrywaną z najstarszym ze swych siedmiu synów Właśnie w chwili, gdy szeik zaczął już wpadać w zdenerwowanie, nie mogąc zamatować przeciwnika, o uszy jego obił się wrzaskliwy głos przekupnia, wychwalającego pod niebiosa zalety wychudłego wielbłąda. Po chwili sprzedawca ów przyszedł do siedziby szeika i uderzywszy czołem jął namawiać władcę do kupna wspaniałego wierzchowca tak natrętnie iż dalsza gra stała się niemożliwa. Żadne oznaki na szeikowej twarzy nie wskazywały na to, by pragnął nabyć wymizerowany okręt pustyni. Sprytny handlarz wpadł wtedy na szczęśliwy pomysł. Z właściwą Arabom przesadą zaręczył szeikowi, że z umieszczonej na garbie wielbłąda szachownicy podczas biegu nie zsunie się ani jedna figurka. Uzyskawszy zgodę zapalonego szachisty, umocował na grzbiecie zwierzęcia szachownicę z nierozstrzygniętą końcówką i z okrzykiem „Yalla" zaciął je korbaczem.

Zdumienie i podziw władcy dwustu ogonów i ośmiuset lusz nie miało granic, kiedy po powrocie szachownicy ujrzał pozycje. Podczas biegu zachwalanego dromadera figury przesunęły się w ten sposób, że partia została rozstrzygnięta na korzyść szeika. Nie trzeba chyba dodawać, jak bardzo ten ostatni był z tego zadowolony. Cudowny wielbłąd został natychmiast nabyty za wygórowaną sumę.

Legenda ta krąży do dziś dnia wśród mieszkańców południowej Arabii i tylko najbardziej złośliwi dopatrują się w tym zdarzeniu ręki przebiegłego handlarza.

5.

W wieku VIII Arabowie zająwszy Hiszpanię, przynieśli grę w szachy na kontynent europejski. Tam zapoznał się z nią w czasie walk Karol Martel i rozpowszechnił w swoim państwie. Władca ten lubował się w barwnych i oryginalnych widowiskach. Od niego wyszedł ekscentryczny pomysł „żywych szachów".

W dzień swoich urodzin rozkazał podworzec zamkowy podzielić na 64 pola, naprzemian białe i czarne, wysypując je różnobarwnym piaskiem. Na tle zaimprowizowanej szachownicy ustawili się paziowie i giermkowie, poprzebierani za figury szachowe. Widowisko to tak przypadło do gustu frankońskim możnowładcom, iż niejednokrotnie urządzali je w swych posiadłościach. Przyczyniło się to do szybkiego rozprzestrzenienia się szachów w całej Francji.

Z Francji gra ta przedostała się do Włoch, gdzie stała się namiętnością świata kulturalnego XI w. Oddawali się jej zarówno świeccy książęta, jak i duchowni, zaniedbując swoje obowiązki. W liście kardynała Damiani, wystosowanym do biskupa Graziano czytamy:

„...Z różnych stron nam podaią, jakoby nie uważaiąc Waszey godności oddaiecie się grze indyiskiey, szachami się mieniącey Gra ta, choć żadnych jakowych zdrożności w iey naturze nie znaiduię, rozprasza myśli Wasze y mayątek, co extraordynaryjne zgorszenie siać może. Przeto uważaiąc na zaniedbane przez Was powinności duchowe y moralne — uroczyście zakazuiemy Wam y zabraniamy grą tą się zaimować y w takową grywać, co nil nisi bene będzie. Iako pokutę za tęże namiętność wszytkim ubogim, znaiduiącym się w ów dzień (kiedy pismo doręczone Wam będzie), podle odźwierzy kaplicy, po sztuce złota na głowę dacie. Napominamy Was także surowie y zalecamy odmówienie Psalmów Dawidowych gwoli oderwania rozumu od spraw doczesnych y skierowania ieich ku wieczności. Azaliż nie poimuiecie, iże godność Waszą szanować powinniście, która przez takowe praktyki łacno zachwianą być może. Przeto, choć nitimur in vetitum semper, cupimusque negata, wszeteczne owe przyrządy do grania każcie porąbać y w ogień wrzucić, co zaś Wam dla duszy pożytek także przyniesie, quod Deus bene avertat..."

Powyższy list został przełożony na język polski prawdopodobnie przez Jana Ostroroga,, znakomitego szachistę i pisarza polskiego z XVI wieku.

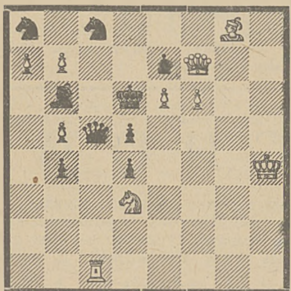
Przytoczyliśmy go dosłownie, zachowując styl i pisownię.

DZIAŁ PROBLEMÓW

Listy prosimy adresować: Sekcja szachów, GKKF Warszawa, Rozbrat 26, z dopiskiem „Problemy".

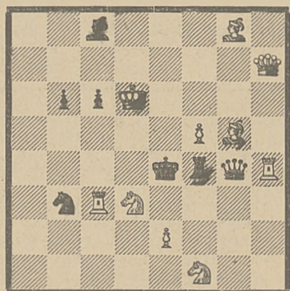
IV ROCZNY KONKURS MIĘDZYNARODOWY

805. J. v. Dijk
De Lier

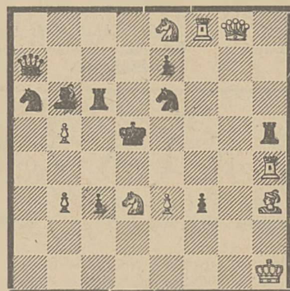
2 ×

806. H. Hermanson
Unbyn

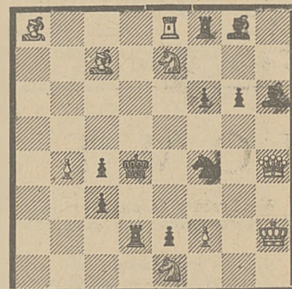
2 ×

807. G. Mirri
Imola

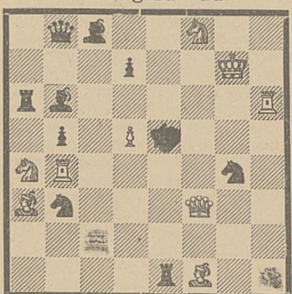
2 ×

808. J. Nadiri
Indie

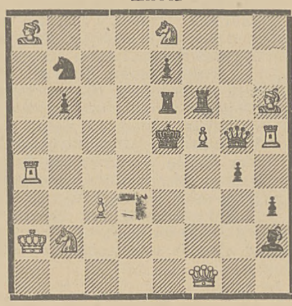
2 ×

809. E. Pałłasz
Starogard. Gd.

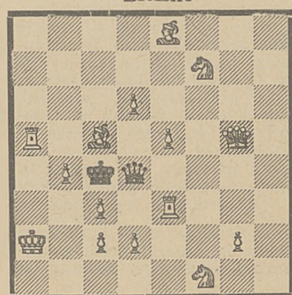
2 ×

810. A. Piatesi
Imola

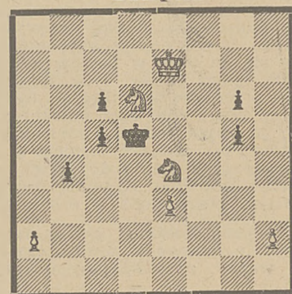
2 ×

811. E. Pniak
Bielsko

2 ×

812. A. Molnar
Budapeszt

11 ×

ROZSTRZYGNIĘCIA KONKURSÓW

Bardzo interesujące konkursy tematowe rozpisał swego czasu Holenderski Związek Problemistów na dwuchodówki z zamianą matów, przyczem żądano oryginalnego ujęcia. Sformowano dwie grupy pierwszą i drugą z przestawieniem motywów, tak zwany „reciproc". Na konkurs nadesłano stosunkowo niewielką ilość zadań, ale poziom konkursu był wysoki.

I GRUPA

I nagroda — M. Wróbel (nr 813)

Rekordowa kompozycja o bogatym ośrodku: Sfe6 2. Wf5†, Sge6 2. e4+, He6 2. Hc5+, a więc według maniery Stocchi'ego unikanie duali po blokowaniu; czwarty mat gotowy to Wf4 2. Se+4. Wstęp 1. Gc7, z groźbą 2. Ha2+. Wstęp zamienia cztery maty: Sfe6 2. Se7+ (2. Gc6+?) Sge6 2. Gc6+ (2. Se7+?) He6 2. b6+, Wf4 2. Sgf4+. Pierwsze dwa warianty wprowadzają dodatkowy motyw wiązanie typu „Barulin II".

II nagr. J. Zaldo — 2W1s1G1—1P1kgS2—W4p2—1P1S3W—H4s1w—7g—K7—8— 1. S6d.

Przygotowanie daje złożone blokowanie na polu e6, a więc: Ge5 2. b6+ i Se6 2. Sb6+. Po wstępie zamienia się punkt blokowania na d6— Gd6 2. b6+ i Sd6 2. Sb6+, a więc Ruchlis.

III nagroda — J. J. Seilberger i J. Zaldo —2S4K—3g1p1G—w1p1p3—5P2—2p1k3—2H1S3—3s3G—3h4— 1. Sd5. Zamiana wolnego pola f3 na d5. Przygotowanie składa się z dwu blokowań wolnego pola f3, Hf3, Sd6+ i Sf3 2. f6+. Po wstępie występują blokowania wolnego pola d5, a to cd5 2. f6+ i ed5 2. Sd6+, przyczem dodatkową funkcją, eliminującą dual jest otwieranie linii czarnych figur.

Wzmianki zaszczytne:
1. J. Hartong, 2. W. Hoek, 3. J. Zaldo.
Pochwały:
1. A. P. Eerkes, 2. K. Boersma.

II GRUPA

I nagroda — J. Alabarda (nr 814)

Przygotowaanie: f5 2. f3+ i Hf5 2. Gc5+. Na kombinację składa się blokowanie wolnego pola oraz unikanie duali raz przez odsłonę czarnej figury, atakującej pole d4, raz przez bezpośredni atak na pole f3. Wstęp 1. Se5 zamienia wolne pole teraz po fe5 2. Gc5+ i He5 2. f3+, a więc blokowanie drugiego pola. Motyw unikania duali ten sam tylko został przestawiony, gdyż teraz na ruch pionem następuje mat na f3. A więc „reciproc' nie w matującym posunięciu, a w dodatkowej funkcji. Oryginalne.

II nagroda — W. Hoek —7G—2pS2WK—7g—Hh2WP2—1p1k4—2swsg2—1P1SPP2—8— 1. Wc5.

Ten sam motyw przestawienia manewrów w dodatkowej funkcji. Przygotowanie: Sc4, 2. Sb3 i Hc4 2. Sf3. Po wstępie — Se4 2. Sf3 — Ge4 2. Sb3.

III nagroda — J. Alabarda, specjalna nagroda Z. Zilahi. Sędziowie F. W. Nanning i J. A. W. Swane.

L'Italia Scacchistica 1950

Dwuchodówki

I nagroda — A. Volkmann (815) 1. Hc5

Interesujący problem na temat zamiany gry dwu baterii. W przygotowaniu występują takie maty: Hb7 2. Sd5† i Wb7 2. Sg2 z wyłączeniem czarnych figur i matem z baterii na linii f. Wstęp opuszcza jedną baterię, a tworzy drugą. Obrony tematowe: Hb7 2. Sc6 i Wb7. 2. Sf3 dają dwa maty zamienne z drugiej baterii.

II nagroda — V. Pachman (816) 1. Sf6.

Skomplikowany pomysł. Przygotowanie daje przesłony Grimshaw na polu e7, a więc We7 2. Hd7 i Ge7 2. He6, Złudne rozwiązanie 1. Se7? z groźbą 2. He4 prowadzi do Grimshaw na polu d5, a więc Wd5 2. He6† i Gd5 2. Hd6†, ponieważ posunięcia matujące są te same — temat Ruchlisa. Obalenie f:g5! Wstęp 1. Sf6 daje nam znowu parę: Grimshaw na polu d5 z różnymi jednak posunięciami matującymi: Wd5 2. Sf7 i Gd5 2. Sd7. Konstrukcja nie zadowala, szczególnie pion h6, który właściwie nie jest potrzebny w grze; również pion e7 jest słabo umotywowany, obala on uboczne rozwiązanie i chroni K przed szachem toE

III nagroda — O. Stocchi (nr 817) 1. Sf7!

Również dwuchodówka o złożonym pomyśle. Przygotowanie składa się z czterech matów, a to: Kf5 2. Hg6, Ke3 2. We2, S dow. 2. Hg6 i Sf5 2. Hb7. Złudne rozwiązanie 1. Sd3? zamienia kilka matów: Kf5 2. Sg3, Sf5 2. Sf2. Obaleniem jest ruch Ke3! Rozwiązanie 1. Sf7 przynosi trzy maty zamienne Kf5 lub S dow. 2. Sd6 i Sf5 2. Sg5.Również ładnie są pomyślane złudy po 1. Sc6? lub 1. Sf3? Konstrukcja bez zarzutu.

IV nagroda — F. Fleck — g3K3—g1p1pS2—2s1w3—5KPG—w2H2WP—3P1sh1—1G2P1S1—8— 1. Hd7.

Temat Ruchlisa w skomplikowanym układzie. W przygotowaniu widzimy temat Herpaia, a więc: Sce5 2. Se3† i Sfe5 2. e4. Po wstępie pojawia się Herpai na polu d4 przy tych samych posunięciach matujących. Podobne maty występują po parze Grimshaw na d4...

Wzmianki zaszczytne:

1. E. Visserman 2. H. Hermanson 3. Hartong i Niemejer 4. F. Fleck 5. J. Buchwald 6. A. Mari.

Pochwały:

1. A. Goldstein, niestety pozycja zadania nie jest nam znana, 2. A. P. Eerkes 3. G. Brogi 4. H. Hermansson 5. L. A. Musante 6. J. Hannelius. Sędzia dr A. Chicco.

Klub Szachowy „Unitas'.

Dwuchodówki.

I nagroda — H Hermanson (nr 818) 1. Hc6.

Złożona koncepcja kilkopiętrowa. Przygotowanie tworzą dwa szachy: Ha4 2. Sa4 i Hc4 2. Sc4. Złuda 1. Hf4? daje zamianę dwu matów po szachu, a to Ha4 2. Sa3x i Hc4. 2. Hc4x. Obalenie 1... Hc5! Po wstępie pojawia się trzecia para matów na te same posunięcia: Ha4 2. Ha4x i Hc4 2. Wc4x. W sumie widzimy sześć różnych matów, co jest dużym osiągnięciem przy tak ekonomicznej pozycji

II nagroda — W. Hoek.

III nagroda — J. J. Vermet—1W6—3S4—8—1P6—2k1K3—P3p2p—Ps5P—gWGS2s1— 1. Ge3.

Jest to miły drobiazg na temat unikania podwójnych duali. Niestety wstęp nie jest dobry.

Wzmianki zaszczytne:

1. O. Stocchi 2. N. Y. Termaat 3. J. A. Swane.

Pochwały:

L. Tryssescone 2. F. W. Nanning. Sędziowie: G. H. Drese i dr. A. M. Koldijk.

Konkurs tematowy L. Larsena, rozpisany przez Arbeider—Skak 1950.

Temat nie był wcale nowy, a mianowicie należało skomponować dwuchodówkę, w której przed wstępem czarne dawały jednego lub więcej szachów. We wstępie białe przychodzą na linię szachowania i obrony teraz zamiast szachowania dają wiązanie białej figury, powodując tym samym zamianę matów. Temat był w roku 1931 przedmiotem badań i był użyty w meczu Dania — Polska, następnie w roku 1932 ogłosił miesięcznik Il Problema konkurs specjalny na ten temat.

Wyróżnione kompozycje nie były specjalnie interesujące, niemniej warto przypomnieć dwie pomysłowe dwuchodówki, odznaczone pierwszą i trzecią nagrodą.

I nagroda — S. Ceder (nr 819) 1. Wd6.

Przed wstępem widzimy dwa szachy przez posunięcia czarnym królem, co jest stosunkowo najoryginalniejsze, Ka 2. Sc5x i Kc4 2. Sd6x. Zamianę matów uzyskuje się niezwykle łatwo, trzeba tylko przesłonić linię szachowania; Ka4, 2. Sc3x i Kc4 2. Sd2x, w obu wypadkach wykorzystano podwójnego szacha. Konstrukcja zadowalająca.

II nagroda Kapralos.

III nagroda — J. Hartong (nr 820) 1. Hb5.

Bogaty mechanizm problemowy o trzech wariantach szachujących, a mianowicie: Hf5 2. Sd5x, We5 2.d5x i Wd5. 2. Gd5x. Po wstępie czarne trzykrotnie wiążą białego hetmana: Hf5 2. Sf5x, We5 2. He5x i Wd5 2. Hd5x. Poza tym jeszcze jedno blokowanie po Wd4 2. He8x. Wstęp dobry oddaje pole d4 czarnemu królowi.

Express Wieczorny. Konkurs na dwuchodówki, rozpisany przez Express Wieczorny z okazji 25 rocznicy założenia Polskiego Związku Problemistów należy do najlepiej obesłanych konkursów w roku bieżącym. Do konkurencji stanęli prawie wszyscy najwybitniejsi problemiści, nadsyłając ponad 130 kompozycji, wśród których jest kilkanaście wybitnych prac. Obecnie sędziowie konkursu otrzymali cały materiał i należy sądzić, że z początkiem października będzie opublikowany werdykt sędziowski F. Flecka, Budapeszt i M. Wróbla, Warszawa.

813. M. Wróbel
I nagr. 82 Konk. Hol.
Zw. Pr.

2 ×

814. J. Alabarda
I nagr. 82 Konk. Hol.
Zw. Pr.

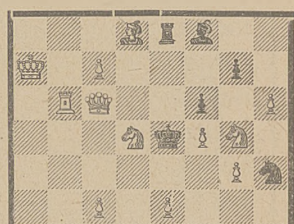
2 ×

815. A Volkmann
I nagr. L'Italia Scachistica
1950

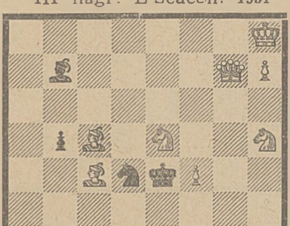
2 ×

816. V. Pachman
I nagr. L'Italia Scachistica

2 ×

817. O. Stocchi
III nagr. L'Scacch. 1951

2 ×

818. H. Hermanson
I nagr. Unitas

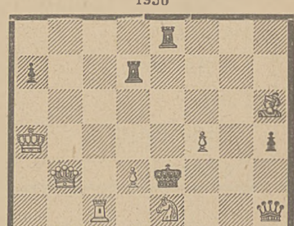
2 ×

819. S. Ceder
I nagr. Koull Larseua 1950

2 ×

820. J. Hartong
III nagr, Konk. Larsena
1950

2 ×

GRA KORESPONDENCYJNA

GRA KORESPONDENCYJNA

Przegrane przez przekroczenie czasu namysłu:

W grupie 2.
Siurawski 2:0 Cebula, Siurawski 2:0 Strzelecki, Siurawski 2:0 Lichniak.

W grupie 4.
Kmiecik 2:0 Kostowski, Jędrzejewski 2:0 Kostowski.

W grupie 9.
Fijałkowski 2:0 Łysiak, Nowak 2:0 Łysiak.

W grupie 11.
Pacia 2:0 Eugwert, Pacia 2:0 Kosmowski.

W grupie 12.
Szczepaniak 2:0 Orłowski, Jadasz 2:0 Orłowski.

W grupie 16.
Chmielowski 2:0 Ignaczak.

W grupie 17.
Wiśniewski 2:0 Kuc, Gawroński 2:0 Kuc, Gawroński 2:0 Dobrowolski.

W grupie 19.
Tomaszewski 2:0 Kuliński, Brzeziński 2:0 Kuliński, Brzeziński 2:0 Krzyżański.

W grupie 22.
Barche 2:0 Kuc, Wróblewski 2:0 Talaga.

W grupie 23.
Rygiel 2:0 Gruszka.

W grupie 25.
Trybuła 2:0 Nowak, Trybuła 2:0 Piechowiak, Grąbczewski 2:0 Piechowiak.

W grupie 31.
Siurawski 2:0 Banasiewicz, Siurawski 2:0 Krzyżyński, Jabłoński 2:0 Bartoszewski, Pchliński 2:0 Banasiewicz, Pchliński 2:0 Krzyżyński.

W grupie 32.
Kapczyński 2:0 Banasiewicz, Kapczyński 2:0 Krajewski, Kapczyński 2:0 Krzykowski. Pchliński 2:0 Banasiewicz, Pchliński 2:0 Krajewski, Pchliński 2:0 Krzykowski.

W grupie 33.
Kubiatowski 2:0 Banasiewicz, Kubiatowski 2:0 Drożniakiewicz.

W grupie 35.
Kubiatowski 2:0 Bubella, Kubiatowski 2:0 Dziedzic, Kubiatowski 2:0 Furdzik, Kubiatowski 2:0 Słowik.

PARTIE ZAKOŃCZONE

W grupie 4.
Jędrzejewicz ½:1½ Kmiecik, Zieliński 1:1 Kmiecik.

W grupie 7.
Czucharski 0:1 Pałłasz, Piątkowski 1:0 Pałłasz, Piątkowski 1:0 Karyś.

W grupie 9.
Nowak 1:0 Głuziński.

W grupie 11.
Eugwert 1:0 Bijok.

W grupie 13.
Pułczyński 1:0 Wierzejski.

W grupie 15.
Nowak 2:0 Walisiak.

W grupie 17.
Tomaszewski 0:1 Kozłowski.

W grupie 22.
Barche 1:0 Stefańczyk, Wyszkowski 1:0 Stefańczyk.

W grupie 28.
Kluszczyk 0:2 Franke.

W grupie 34.
Włosiński 0:1 Szadkowski.

WYCOFUJĄ SIĘ Z TURNIEJU

Z grupy 1 — A. Trzęsowski.
Z grupy 11 — St. Bijok.
Z grupy 13 — E. Polniak.

	FINAŁ II LIGI	1	2	3	4	pkt.
1	Spójnia — Bydgoszcz	●	4	5½	5½	15
2	Kolejarz — Warszawa	4	●	3½	7	14½
3	WDK — Katowice	2½	4½	●	4½	11½
4	PDK — Rzeszów	2½	1	3½	●	7

TURNIEJ STREFOWY W MARIAŃSKICH LAZNIACH

		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
1	Pachman	●	½	½	1	½	½	1	1	1	½	1	½	1	1	1	1	1	13
2	Szabo	½	●	½	½	1	½	½	0	1	1	1	½	1	1	1	1	1	12
3	Barcza	½	½	●	½	½	½	0	½	1	1	1	½	½	1	1	1	½	10½
4	Stoltz	0	½	½	●	½	½	1	½	½	0	1	½	1	1	1	1	1	10½
5	Foltys	½	0	½	½	●	1	½	1	0	0	1	1	½	1	1	1	½	10
6	Benko	½	½	½	½	0	●	½	½	1	0	½	1	1	1	1	½	1	10
7	Lokvenc	0	½	1	0	½	½	●	½	½	½	1	½	0	½	1	1	½	8½
8	Sajtar	0	1	½	½	0	½	½	●	½	½	0	1	½	½	½	1	1	8½
9	Barda	0	0	0	½	1	0	½	½	●	1	1	½	½	1	½	0	½	7½
10	Pytlakowski	½	0	0	1	1	1	½	½	0	●	0	1	1	½	½	0	0	7½
11	Basyouni	0	0	0	0	0	½	0	1	0	1	●	1	1	0	1	½	1	7
12	Skold	½	½	½	½	0	0	½	0	½	0	0	●	1	0	0	1	1	6
13	Balanel	0	0	½	0	½	0	1	½	½	0	0	0	●	1	½	½	½	5½
14	Cvetkov	0	0	0	0	0	0	½	½	0	½	1	1	0	●	1	0	1	5½
15	Fred	0	0	0	0	0	0	0	½	½	½	0	1	½	0	●	1	1	5
16	Heidenfeld	0	0	0	0	0	½	0	0	1	1	½	0	½	1	0	●	0	4½
17	Pedersen	0	0	½	0	½	0	½	0	½	1	0	0	½	0	0	1	●	4½

REDAGUJE KOLEGIUM

Adres Redakcji: Warszawa, Rozbrat 26. Sekcja Szachów GKKF
Prenumeratę przyjmuje PPK Ruch, Warszawa, Srebrna 12. Konto PKO I-16980.
Warunki prenumeraty: rocznie 21 zł, półrocznie 10.50 zł.

Nr zam. 1947. Nakład 4.800. Pap. druk. sat. kl. V 61×86/70. Wrzesień 1951 r.

Wyd. MON W-wa, 2-B-42807